

HOOFSTUK 14

OPSOMMING EN GEVOLGTREKKINGS

14.1 OPSOMMING

14.1.1 ALGEMEEN

Vir enige oningeligte wat deur die Transkei reis, sou dit duidelik wees dat hierdie 'n gebied is wat in die ware sin van die woord ontwikkel is en dat die gebied terselfdertyd groot moontlikhede bied vir ontwikkeling. In hierdie studie is dus veral gekonsentreer op die vestelling van wat die huidige produksiegesteldheid op landbougebied is, wat die landboupotensiaal is, wat die moontlike oorsake kan wees dat produksie op so 'n lae vlak is en hoe die potensiaal ontwikkel kan word.

14.1.2 DIE EKONOMIESE LEWE IN FINGOLAND

In enige gemeenskap is daar sekere dryfvere wat ekonomiese produksie reël. So is daar dryfvere wat die allokasie van produksiefaktore in die landbouproduksieproses dikteer. Daar moet besluit word wat geproduseer moet word en hoeveel van elk geproduseer moet word. Dit is dus belangrik om te weet of die maksimering van inkomste, wins, nut, voedselproduksie of die behoefte aan vrye tyd die vernaamste dryfvere in so 'n gemeenskap is en of hierdie dryfvere egosentries of op 'n gemeenskaplike grondslag ingestel is. Aan die anderkant kan die minimering van kostes, inspanning of die gebruik van hulpbronne belangrike dryfvere wees. Die dryfvere wat in 'n gemeenskap bestaan, kan tot 'n groot mate beoordeel word deur op die kenmerke van die ekonomiese lewe in die gebied te let.

Die ekonomiese lewe in Fingoland word gekenmerk deur die feit dat die vernaamste ekonomiese aktiwiteit gesentreer is om die landbou, dat hoofsaaklik gekonsentreer word op voedselproduksie, dat feitlik alles wat geproduseer word deur die inwoners self verbruik word, dat die voedselproduksie familie-georiënteerd is, dat die landbou-aktiwiteite diep in die kultuur verstrengel is en daarop ingestel is om die Fingo lewenswyse, veral hulle gebruike, hulle verbondenheid aan mekaar en hulle familie- en stambande in stand te hou. Hulle hou dus aan hulle grondgebruikspatroon, die verdeling van arbeid volgens geslag en ouderdom, primitiewe tegnieke in die produksie van voedsel, die privaatbesit van bates, maar terselfdertyd 'n gedwonge verdeling van bates. Dit is ook 'n kenmerk van die gemeenskap dat daar in die landbou geen kontantloonstruktuur is nie en onderlinge hulpverlening sonder vergoeding kom algemeen voor.

In Fingoland is dit/...

In Fingoland is dit ook duidelik dat die marginale produk van arbeid baie laag is, dat baie weinig van die arbeiders 'n vol dag se werk doen en hoewel almal ekonomies bedrywig is, daar verskuilde onderindiensneming van arbeid is.

Die arbeidsaanwendingspatroon kan tipies uitgebeeld word deur 'n terugwaartsbuigende aanbodkurwe vir arbeid. Op die bestaansvlak sou arbeidsaanbod volkome elasties wees en alle beskikbare arbeid sal aangewend word om bestaansbehoefte te bevredig. Arbeid word dus aangewend om suiwer sosiologiese oorwegings. Sodra die bestaansvoedingspeil verbygesteek is, sou ekonomiese beweegredes die arbeidsaanbod meer onelasties maak en sodra die volvoedingspeil bereik word, sou arbeidsaanbod weer afneem en mag die aanbodkurwe vir een of ander rede 'n negatiewe helling aanneem. Omdat hierdie verskynsel onder andere die sleutel hou tot die suksesvolle ontplooiing van 'n ontwikkelingspatroon, is veral noukeurig gelet op die oorsake wat moontlik hierdie verskynsel tot gevolg sal hê.

Fingoland vertoon dus nog steeds in 'n meerdere of mindere mate die kenmerke van 'n tipiese bestaansekonomie, gebaseer op 'n oorbevolkte kleinboer landbou-ekonomie. Hoewel die ekonomiese stelsel van die Bantoe nog nie volledig beskrywe is nie, toon dit 'n ooreenkoms met die kleinboer landbou-ekonomie van Oos-Europa wat bekend staan as Agrariese ekonomie. Terwyl dit erken word dat die analitiese konsepte van die kapitalistiese stelsel nie sondermeer op hierdie tipe van kleinboer landbou toegepas kan word nie, kan die konsep van 'n produksiefunksie, die vorm waarvan bepaal word deur die vaste produksiefaktore soos grond en klimaat, tog wel toegepas word. Die doeltreffendheid van landbouproduksie in onderontwikkelde gebiede kan dus hiervolgens beoordeel word, die landboupotensiaal kan hiervolgens bepaal word en die ontwikkelingspatroon kan hiervolgens aangedui word.

Ten einde die produksiemoontlikhede van gronde te bepaal en dit in 'n prakties werkbare vorm daar te stel, is in die verlede dikwels gebruik gemaak van grondklassifikasie.

Die klassifikasie van gronde is gedoen hoofsaaklik volgens grondtipe, of volgens oorsprong van die grond, of in terme van huidige grondgebruikspatroon of 'n toekomstige grondgebruikspatroon of in terme van die produksiemoontlikhede of produksiefunksies van 'n sekere gewas op die verskillende gronde.

Ten einde die potensiaal van Fingoland te bepaal, is gebruik gemaak van die beginsel van 'n produksiefunksie vir mielies op die verskillende gronde./...

lende gronde. Alle gronde wat min of meer dieselfde produksiefunksie het, ongeag die oorsprong van die grond, sou min of meer dieselfde potensiaal hê of andersom gestel, as die gronde dieselfde potensiaal het, sou hulle ook vir alle praktiese doeleindes dieselfde produksiefunksie hê en sou die uitbreidingspad vir produksie dus min of meer dieselfde wees. Ook sou die aanwendingspatroon van produksiefaktore min of meer dieselfde wees, sodat ontwikkelingsbeplannings oor 'n wye gebied toegepas kan word en sou verwag kan word dat die grensproduk van faktoraanwending op alle gronde min of meer dieselfde is. Doelwitte van produksie kan dus vooraf bepaal word vir elke grondgroep, faktoraanwendingspatrone kan beplan word sodat die produksie tot 'n groot mate 'n geroetineerde proses word wat van jaar tot jaar dieselfde bly en aanpas by die besondere vermoë van die Bantoe om geroetineerde prosesse aan te leer en uit te voer. Vir elke grondgroep met 'n homogene produksiepotensiaal, sou dus 'n resep uitgewerk kan word waaraan gehou moet word en slegs by uitsondering van afgewyk moet word.

Klassifikasie volgens die beginsel van die produksiefunksie het verder die voordeel dat allokasie van produksiefaktore tussen streke of gronde waarvan die potensiaal verskillend is, vergemaklik word. Dit sou ook daartoe kon bydra dat besluitneming vanaf owerheidsweë in verband met die allokasie en peil van aanwending van fondse tussen streke en tussen gronde vergemaklik word.

14.1.3 HUIDIGE PRODUKSIEGESTELDHEID

Volgens die 1960-sensus het Fingoland 'n bevolking van net meer as 119 000 siele gehad. Hierdie getal het ongeveer 8 persent van die bevolking van die Transkei verteenwoordig. Met 'n oppervlakte van nagenoeg 1 150 vierkante myl, het Fingoland 'n bevolkingsdigtheid van 103 siele per vierkante myl en is dit ook een van die digste bevolkte dele van die Transkei.

Volgens die 1960-senus was daar ook ongeveer 28 000 kraalhoofde in Fingoland, maar slegs ongeveer 15 000 van hulle het beskik oor ploeglandregte. 'n Verdere 6 000 het slegs oor weiregte beskik, terwyl die res slegs woonregte gehad het. Daar sou dus vir alle praktiese doeleindes aanvaar kan word dat daar slegs ongeveer 15 000 boere in Fingoland is.

Fingoland kan as 'n gemengde boerderystreek beskou word. Ongeveer 29 persent van die oppervlakte was gedurende 1960 onder bewerking en 68 persent was beskikbaar vir weiding. Vir die behartiging van die boerdery op die nagenoeg 330 000 morge was daar op 'n besondere tydstip ongeveer/...

ongeveer 36 000 vroulike en 20 000 manlike werkers van 'n ekonomiese bedrywige ouderdom beskikbaar. Daar was dus gemiddeld 5,9 morg grond waarvan 1,7 morg onder bewerking was, beskikbaar per landbouwerker in Fingoland. Indien slegs in terme van manlikes gereken word, sou daar 17,5 morg boerderygrond waarvan 5 morg onder bewerking was, per werker in Fingoland gewees het.

Die belangrikste gewasse wat geproduseer word, is mielies, kafferkooring en bone. Fingoland het in 1960 ongeveer 140 000 sak mielies geproduseer wat neerkom op 'n produksie van 1,2 sak mielies per kapita. Indien aanvaar word dat die minimum vereistes vir 'n volvoedingspeil op ongeveer 2,5 sak mielies per kapita te staan kom, dan is dit duidelik dat die produksie verdubbel sal moet word om aan die voedselbehoefte te voorsien. Hierdie produksie was gelewer deur 'n beskikbare arbeidsmag van ongeveer 55 000 werkers wat daarop neerkom dat elke werker nie eers genoeg styselvoedsel vir 2 persone kon produseer nie.

In 1960 het die veebedryfstak bestaan uit ongeveer 100 000 beesgrootvee-eenhede, 43 000 skaapgrootvee-eenhede, 18 000 bokgrootvee-eenhede en 9 000 hoefdiere. Verder was daar ongeveer 28 000 varke en 135 000 pluimvee in die gebied.

14.1.4 FAKTORE WAT HUIDIGE PRODUKSIEPEIL BEÏNVLOED

Die faktore wat die huidige produksiepeil beïnvloed, is geïdentifiseer as die grond, arbeid, kapitaal, bestuursvermoë, marktoestande en die besondere eienskappe van die mens self. Terwyl heelwat van hierdie faktore daartoe bydra dat die landbou nooit ontwikkel kan word tot 'n redelike hoë peil nie, is hulle nie direk verantwoordelik vir die besondere lae peil van produksie in die gebied nie. Daar moet dus 'n verskil gemaak word tussen faktore wat verantwoordelik is vir die besondere lae opbrengspeil en faktore wat die ontwikkeling van die potensiaal strem.

Daar is bevind dat daar slegs 'n driekwart morg ploeggrond per kapita in die gebied beskikbaar is. Die grond kan egter as redelik produktief beskou word, met 'n potensiaal wat heelwat hoër as die huidige produksie is en kan nie in sigself beskou word as 'n beperkende faktor op die huidige peil van produksie nie.

Die stelsel van grondbesit wat in die gebied voorkom, word gereuleer deur die Glen Grey-wet van 1894. Elke boer het eiendomsreg oor sy woonperseel en ploegland, maar het slegs weidingsreg op 'n meent. Aangesien hierdie drie stukke grond soms ver uitmekaar lê, is die beheer en doeltreffende/...

doeltreffende gebruik daarvan soms moeilik. Daar is verder bevind dat die de facto verdeling van veral ploeggrond, nog steeds plaasvind ten spyte van die feit dat onderverdeling van owerheidsweë nie toegelaat word nie. Die gevolg is dat elke hoewe veel kleiner is as wat amptelike syfers mag aandui.

Dit is verder ook duidelik dat hierdie toestand nie bevorderlik is vir bewaringsboerdery nie. Die feit dat soms tussen dertig en vyftig persent van die eienaars van ploeglande met die fisiese beplanning nuwe ploeglande aanvaar het, dui op die gevorderde toestand van erosie en die lae produksievermoë van hierdie bestaande ploeglande. Dit is egter in die gebied ondervind dat die produksie per eenheid oppervlakte aansienlik verhoog kan word sonder dat die stelsel van grondbesit verander hoef te word, sodat tot die slotsom gekom kan word dat, ten spyte van die feit dat hoewes klein en boonop nog verdeel is, 'n heelwat hoër produksie tot minstens by die volvoedingspeil wel moontlik is. Die lae opbrengs kan dus nie direk aan die stelsel van grondbesit of te klein hoewes toegeskryf word nie.

'n Ontleding van die kapitaal belê in vaste verbeterings, dui daarop dat ongeveer R5 per morg reeds belê is in grondbewaringswerke in Fingoland. Terwyl die weiding met die nuwe kampstelsels en watervoorsieningspunte nou meer doeltreffend benut kan word en terwyl feitlik alle lande reeds met kontoerwalle en grasstroke beskerm is, kan die lae peil van produksie nie toegeskryf word aan 'n gebrek aan noodsaaklike permanente verbeterings nie.

'n Ontleding van die losgoedkapitaal dui daarop dat daar in 1960 een ploeg vir elke 7 morg, 1 planter vir elke 20 morg, 1 eg vir elke 52 morg en 1 skoffelploeg vir elke 9 morg ploegland in Fingoland beskikbaar was. Daar was verder 1 span van agt osse vir elke 24 morg ploegland, terwyl daar 23 trekkers in besit van Bantoes was. Met 'n redelike beskikbaarheid van trekkers wat op kontrak ploegwerk doen, kan daar dus nie gekla word oor 'n tekort aan trekkrag nie. Daar is selfs tekens dat daar 'n oorkapitalisasie in werktuie van 'n primitiewe aard is. Wat wel gesê kan word, is dat die beskikbaarheid van trekkrag in tye wanneer dit die meeste nodig is, veel te wense oorlaat en dat hierdie toestand die produktiwiteit van gronde baie nadelig beïnvloed. Daar is egter geen rede om aan te neem dat 'n veel hoër opbrengs met die huidige losgoedkapitaal nie verkry kan word nie, sodat dit ook nie die rede kan wees waarom produksie so laag is nie.

Uit ontledings/...

Uit ontledings het ook geblyk dat die beskikbaarheid van bedryfskapitaal en die tekort aan kredietfasiliteite, ernstige knelpunte in Fingoland is. Die beskikbaarheid van krediet het egter sedert die stigting van die Fingo Koöperasie, wat as 'n voorsieningskoöperasie in Fingoland optree, aansienlik verbeter. Daar is aanduidings dat die gebruik van kunsmis en bastersaad aansienlik toegeneem het. Dit is egter ook duidelik dat slegs nog 'n klein persentasie van die boere van die fasiliteite gebruik maak. Die lae aanwending van bedryfskapitaal en veral die gebrek aan die inskakeling van kapitaal in die vorm van verbeterde tegnieke, moet dus as een van die grootste knelpunte in die landbou beskou word.

Uit ontledings blyk dit dat die inkomste uit die boerdery in Fingoland so laag is dat 'n kapitaalomset van eenkeer elke veertien of vyftien jaar verwag kan word. Met so 'n stadige omset van kapitaal sou slegs 'n baie lae groeikoers in die landboubedryf moontlik wees. Daar is goeie rede om aan te neem dat die groter aanwending van bedryfskapitaal, soos hierbo uiteengesit, 'n veel vinniger kapitaalomset tot gevolg sal hê, maar hierdie feit in sigself is nie geheel verantwoordelik vir die huidige lae produksiepeil nie.

Met 1 werker beskikbaar vir elke 9 morg boerderygrond of vir elke 1,7 morg ploeggrond, sou daar nie sprake van 'n arbeidstekort kan wees nie. Dit is ook duidelik dat die gehalte van die arbeid veel te wense oorlaat, maar nogtans geskik is om die tegnieke wat in die gebied gebruik word, met sukses te kan toepas. Daar is selfs aanduidings dat die beskikbare arbeid tegnieke van 'n veel meer ingewikkelde aard met sukses sal kan toepas - danksy die ondervinding wat opgedoen word deur trekwerkers op nabygeleë blanke plase. Die beskikbaarheid van werkers of die gebrek aan kennis van nuwe tegnieke sou dus nie vir die lae produksiepeil verantwoordelik wees nie.

Dit is duidelik dat die gebrek aan bedryfskapitaal vir die aanwending van meer nuwe tegnologie, die klein hoewes, primitiewe tegnieke, gebrek aan kennis en die wanaanwending van arbeid, nie uitsluitlik verantwoordelik kan wees vir die lae produksiepeil nie en dat die werklike oorsaak dieperliggend is. Dit het veel eerder te doen met die gebrek aan 'n wil om meer te produseer as aan landboukundige oorsaak, primitiewe tegnieke, 'n gebrek aan kennis of selfs 'n gebrek aan kapitaal.

Deur 'n stelselmatige ondervraging van Fingo's wat oor 'n periode van enkele jare gestrek het en uit ondervinding opgedoen in die gebied, is tot die oortuiging gekom dat die werklike oorsaak vir die lae produksiepeil gesoek/...

siepeil gesoek moet word in die rol wat die landbou in die Fingo-volkshuishouding moet speel, naamlik voedselvoorsiening op bestaansvlak en die uitlewing en handhawing van die Fingo se kultuur te midde van die aanslae van vreemde invloede.

Die Fingo strewe na die produksie van net genoeg voedsel om sy bestaansbehoefte te bevredig en hy verkoop sy arbeid in die arbeidsmark buite die gebied om aan sy ander behoeftes te voorsien. Die dryfvere vir die aanwending van hulpbronne in die landbou sou dus gedefinieer kan word as behoeftebevrediging op 'n bestaansvlak en die uitlewing van die Fingo se kultuur, veral die inter-afhanklikheid en gebondenheid aan mekaar. Die uitlewing van die kultuur word gemanifesteer deur middel van die grondgebruikspatroom, die arbeidsaanwendingspatroom waarin onderlinge hulpverlening en die totale betrokkenheid van elke individu in die gemeenskap besondere kenmerke is, die handhawing van besondere sterk familiebande en die gebruik om voedsel en besittings te deel. Enige behoeftes wat mag ontstaan buite hierdie spektrum, soos die behoefte aan die meer "luukse" noodsaaklikhede, moet bevredig word deur die aanwending van hulpbronne (arbeid) buite die landbou.

Hierdie verskil in dryfvere dui tot 'n sekere mate na 'n tweeslagtigheid asof die een stel bestaans-georiënteerd en die ander meer welvaarts-georiënteerd is. Die eienaardigheid is dat, terwyl daar 'n drang na 'n hoër lewenstandaard is, niemand blykbaar die ontwikkeling van die landbou as 'n moontlike manier om die lewenstandaard te verhoog, beskou nie. Terwyl hulle nie bereid is om meer arbeid aan te wend in die landbou nie, is hulle nogtans bereid om huis en haard vir die grootste deel van die jaar te verlaat om geld te verdien ten einde 'n hoër lewenstandaard te kan handhaaf. Terwyl daar dus 'n teoretiese terugwaartsbuigende aanbodkurwe vir arbeid net na die volvoedingsproduksiepeil in die landbou mag bestaan, sou addisionele arbeid tog wel buite die landbou aangewend word. Daar is dus goeie rede om aan te neem dat hierdie aanbodkurwe nie sy oorsprong in werkskuheid of 'n drang na meer vrye tyd het nie. Dit is wel so dat die marginale produk van arbeidsaanwending in die landbou besonder laag is, maar daar is in die verlede oor en oor gedemonstreer dat 'n veel hoër marginale produk wel verkry kan word deur slegs beter saad en meer kunsmis aan te wend en om gronde deegliker te bewerk. Nogtans is daar feitlik geen boer wat 'n produksie bokant die volvoedingsproduksiepeil handhaaf nie en kom baie gevalle voor waar 'n groot oes gevolg word deur die bewerking van 'n kleiner oppervlakte die volgende jaar. Die terugwaartsbuigende arbeidsaanbodkurwe het dus ook nie sy oorsprong in die produksiefunksie nie.

Dit is dus/...

Dit is dus duidelik dat die terugwaartsbuigende kurwe vir arbeidsaanwending sy oorsprong moet hê in die beperkinge wat die handhawing van die kulturele patroon aan die individu stel. Sekere aspekte van die kultuurpatroon, soos die handhawing van die stamstelsel en die sterk familiebande sou egter nie bedreig kan word deur 'n hoër landbouproduksie nie, maar sou daardeur seker veel eerder bevorder word in teenstelling met die afbrekende invloede van die trekarbeiderstelsel.

Deur ondervinding opgedoen in die gebied, het dit egter met verloop van tyd al meer duidelik geword dat die gebruik om te deel en veral die gebruik om voedsel te deel, een van die grootste oorsaaklike faktore is waarom die landbou nie kon ontwikkel onder die huidige grondbesettings- en grondaanwendingspatroon nie.

Tradisioneel word die grond as 'n gemeenskaplike bate beskou en het niemand die reg om die vrug van die grond - let wel nie die vrug van die arbeid of van kapitaal aangewend nie - net vir homself en sy gesin toe te eien nie. Daar is van elke grondgebruiker verwag om veral binne die familieverwantskap te deel, selfs al sou hyself nog onderkant die volvoedingspeil lewe. Dit sou ook baie verkeerd wees om graan te verkoop, terwyl sommige van die familiebetrekkings nog gebrek ly. Die feit dat meeste van die kredietnemers van die Fingo Koöperasie nie hulle graan aan die Koöperasie lewer nie, maar hulle skuld in kontant terugbetaal, bevestig die omvang van die gebruik om te deel. 'n Deler sou wel later op 'n resiproke gebaar kan staatmaak, maar die feit kan nie verdoesel word dat die sosiale vergoeding wat hierdeur verkry word, nie voldoende is om as dryfveer vir hom te dien om harder te werk en meer kapitaal in die boerdery in te ploeg ten einde meer te produseer nie.

Terwyl die gebruik om te deel 'n voortreflike en prysenswaardige sosiale gebruik is, het dit 'n vernietigende effek op kapitaalversameling deur die individu en op ekonomiese groei in die algemeen. Hierdie is waarskynlik die grootste onderliggende rede waarom die landbouproduksie so laag is. Slegs indien 'n doeltreffende teenvoeter vir hierdie gebruik verkry word, sou landbou-ontwikkeling in die ware sin van die woord moontlik wees.

14.1.5 KNELPUNTE IN DIE ONTWIKKELING VAN DIE LANDBOU

Daar is verskeie van die faktore wat wel nie direk verantwoordelik is vir die lae produksie in die gebied nie, maar wat die ontwikkeling van die landbou ernstig kan strem. Faktore wat verantwoordelik is vir die lae produksie, sou ook ernstige beperkinge plaas op die ontwikkeling van die landbou/...

van die landbou.

Uit die ontledings was dit duidelik dat die sosiale organisasie van die Fingo tot 'n groot mate nog ooreenkom met die tradisionele sosiale organisasie. Weliswaar is die bande wat mense aanmekaar bind en die gewoontes en gebruike besig om veral onder druk van 'n sterk westerse beskawing en lewensbeskouing in die aangrensende gebiede, aan te pas by die behoeftes van die tyd. Die bande wat veral die familie saambind, is egter nog so sterk dat hulle beslis in aanmerking geneem moet word as 'n faktor in enige toekomstige ontwikkeling. Uit die studie was dit duidelik dat hierdie familiebande deur die gemeenskap in stand gehou sal word, nie slegs vir hulle waarde in die gemeenskap tuis nie, maar ook vir hulle waarde in die hedendaagse werkspatroom waar mans en seuns in die dorpe en stede gaan werk.

Die invloed van die familieverwantskap op die landbou van 'n tradisionele gemeenskap, word gemanifesteer in die beperking wat dit plaas op kapitaalvorming. Indien enigiemand 'n surplus sou produseer op die lande, vereis die bestaande gebruike dat hy sal deel met sy minder gelukkige familielede en kan so 'n surplus nooit omgesit word in 'n belegging vir toekomstige produksie nie. Die enigste manier waarop die waarde van 'n groot oes tot 'n mate beskerm kan word, is om die oes te verkoop en die geld dadelik, indien moontlik, in beeste te belê en dit daarin te hou. Enige realisering van die geld belê in beeste, stel die eienaar weer bloot aan gebruiklike familie-aansprake. In hierdie opsig is geld belê in beeste "veiliger" as geld belê in 'n bank. Daar sou dus geen kapitaal vir ontwikkeling aangewend kan word nie en hierdie moet as een van die grootste knelpunte beskou word.

'n Ander uitvloeisel van die gebruik om te deel, is dat dit inisiatief smoor. Niemand is bereid om baie harder te werk as om net aan sy eie en sy onmiddellike familie se behoeftes te voorsien nie. Dit gee aanleiding tot 'n waarneembare verskynsel wat deur ekonome bestempel word as 'n terugwaartsbuigende aanbodkurwe vir arbeid.

Miskien die mees ontstellende gevolgtrekking waartoe 'n mens kom na 'n bestudering van die landbou in Fingoland, is dat almal met wie kontak gemaak is, slegs belangstel om genoeg te hê, en om hulle onmiddellike voedselbehoefte te bevredig. Die werklike potensiaal van die gebied laat hulle koud. Hierdie houding is waarskynlik 'n direkte uitvloeisel van die gebruik om te deel.

'n Ander knelpunt wat betrekking het op die sosiale struktuur
van die/...

van die Fingo, is dat sekere funksies aan 'n persoon opgedra word uit hoofde van sy gesag of deur geboortereg. So is die mees senior persoon in die familieverwantskap die persoon wat tot 'n groot mate die besluite neem of wat instemming moet betuig met besluite. Die ouer geslag is as gevolg van hulle hoër ouderdom en lae onderwyspeil, nie bereid om leiding te neem om nuwe idees in die boerdery in te voer nie, terwyl die jonger geslag dit ook nie doen nie, uit vrees dat die gemeenskap sal dink dat hulle die tradisionele gesag wil ondermyn. Die uitvloeisel hiervan is dat daar 'n ernstige gebrek aan bestuurders in die gebied is. Hierdie is 'n besondere groot knelpunt wat die ontwikkeling van die landbou strem.

Die Fingo se beskouing oor die rol wat boerdery in sy volkshuishouding moet speel, het ook 'n ernstige beperkende invloed op die ontwikkeling van die landbou. Die algemene beskouing van die Fingo-boer is dat hy boer vir kos en gaan werk vir geld. Die feit dat die verkoop van arbeid in die stedelike gebiede nie alleen in 'n lewenspatroon ontwikkel het nie, maar dat sekere tipes werk en sekere werksentrums as statussimbole in die gemeenskap beskou word, het 'n neerdrukkende effek op landbou-ontwikkeling.

'n Ander oorweging van die gebruikmaking van alternatiewe werkgeleenthede vir die individu, is dat sy inkomste slegs aan homself bekend is en dat die inhoud van 'n koevert wat huistoe gestuur word, slegs aan sy onmiddellike familie bekend is. Sy salaris is dus tot 'n groter mate sy eie as wat 'n groot graanoes ooit kan wees. Die beskikbaarheid van alternatiewe werkgeleentheid in Suid-Afrika, waar vir die tekort aan voedsel en ander lewensmiddele voorsien kan word, het aanleiding gegee tot 'n uitkyk waarin landbouproduksie veel meer as 'n lewenswyse, waarin sekuriteit 'n groot rol speel, beskou word en nie as 'n alleenstaande ekonomiese aktiwiteit nie.

Die stelsel van grondbesit is wel nie verantwoordelik vir die besondere lae peil van produksie nie, maar dit sou ongetwyfeld 'n ernstige knelpunt word sodra die volvoedingspeil verbygesteek word. Dit is ondenkbaar dat ekonomiese produksie teen wêreldmarkpryse op sulke besondere klein eenhede gehandhaaf kan word en dat onder sulke omstandighede, arbeid tot so 'n mate vergoed sou word dat dit as aansporing vir hoër produksie sou dien.

Terwyl die tegnieke wat huidig gebruik word 'n hoër produksie as tans kan lewer, sou hulle geheel-en-al ontoereikend wees om die produksie tot enigsins na aan die potensieële opbrengspeile op te skuif. Die gebrek aan kapitaal om nuwe tegnieke te kan aanwend sou dus 'n ernstige knelpunt in die/...

knelpunt in die landbou-ontwikkelingsproses wees.

Vir die toepassing van nuwe tegnieke sou daar, afgesien van bestuurders, ook geskoolde arbeid moet wees wat moderne tegnologie ekonomies kan hanteer. Hierdie is 'n groot knelpunt wat nie maklik oorbrug sal kan word nie.

Ten einde enige patroon vir die ontwikkeling van die landbou te probeer vasstel, is dit belangrik dat die potensiaal van die gebied in die eerste instansie bepaal moet word.

14.1.6 FAKTORE WAT DIE PRODUKSIEPOTENSIAAL VAN 'N GEBIED BEPAAL

Produksie is 'n proses waarin hulpbronne gebruik word om 'n produk voort te bring. Daar is hulpbronne wat in 'n enkele jaar beskikbaar is, soos saad en kunsmis, ander wat oor enkele jare verbruik word, soos trekkers en masjiene en ander wat weer 'n stroom van dienste oor 'n baie lang tyd beskikbaar maak. Laasgenoemde is veral die natuurlike hulpbronne wat hoofsaaklik die inherente produksiepotensiaal van 'n gebied bepaal. Omdat daglengte in 'n beperkte gebied nie veel verskil van plek tot plek nie, is dit duidelik dat die grond en klimaat die opbrengspeil bepaal wanneer produksiefaktore aangewend word in die produksieproses. Die grond en klimaat bepaal dus die verwantskap wat daar kan bestaan tussen produksiefaktore en die produk. Produksie is dus 'n funksie van die produksiefaktore onder gegewe omstandighede. Die funksies kan egter wissel namate klimatologiese omstandighede wissel van seisoen tot seisoen. 'n Voornemende produsent word dus gekonfronteer met 'n stel van moontlike produksiefunksies vir elke homogene grond- en klimaatstreek.

14.1.6.1 Klimaat

Die klimaat in Fingoland is ontleed na aanleiding van die vernameeste komponente, naamlik die reënval, temperatuur, sonskynduur, winde, hael en die voggehalte van die lug. Die faktore is veral ontleed in terme van hulle invloed op die beskikbaarheid van vog, die doeltreffende verbruik van vog en die gevolglike invloed op die potensiële produksievermoë van plantegroei in die gebied.

Ten einde die evaluering van die klimaat te vergemaklik, is sekere vergelykings getref met die klimaat van 'n baie bekende landboustreek in die Republiek van Suid-Afrika, naamlik die mieliedriehoek. Tot die mate wat die klimaat die potensiaal van 'n gebied bepaal, is vergelykings ook getref tussen die potensiaal van Fingoland en die mieliedriehoek.

Uit die ontledings/...

Uit die ontledings was dit duidelik dat die reënval in die gebied wissel vanaf 'n totale jaarlikse neerslag van 600 millimeters tot meer as 800 millimeters. In hierdie opsig kom die reënval tot 'n groot mate ooreen met die reënval in die mieliedriehoek waar die neerslag afneem vanaf ongeveer 800 millimeters in die ooste tot minder as 600 millimeters in die weste.

Daar is ook bevind dat die neerslag in Fingoland oor die algemeen goed versprei is oor die hele jaar. Ongeveer 70 persent van die totale neerslag kom voor gedurende die somermaande Oktober tot Maart en in hierdie opsig is die verspreiding beter as in die mieliedriehoek waar tussen 80 en 85 persent van die neerslag gedurende die somermaande voorkom. Die verspreiding sou dus in die algemeen permanente gewasse in Fingoland bevoordeel, terwyl vir die somergewasse die mieliedriehoek 'n meer gunstige verspreiding oor die jaar het. Die groter konsentrasie van die reënval oor enkele somermaande, het tot gevolg dat die toestande vir die verbouing van somergewasse meer gunstig is in die mieliedriehoek as in Fingoland. Veral gedurende die periode van hoogste vogverbruik deur mielies, naamlik Januarie, het die mieliedriehoek 'n vergelykende voordeel wat neerslag betref. Aangesien die reënval in Fingoland beslis later in die seisoen 'n hoogtepunt bereik en veral in die droër dele eers in Maart voorkom, het dit beslis waarde om mielies ietwat later in die seisoen te plant as byvoorbeeld in die mieliedriehoek.

Daar is ook bevind dat die betroubaarheid van die jaarlikse reënval besonder hoog is in Fingoland. Dit grens aan die sentrale deel van die Transkei waar die betroubaarheid van die neerslag, tesame met dele van die Suidelike Kaapse kusgebied, van die mees betroubare in Suid-Afrika is. Daar is ook aanduidings dat die veranderlikheid in die reënval hoër is in die mieliedriehoek as in Fingoland.

Die aard van die neerslag bepaal tot 'n groot mate die effektiwiteit van die reënval. In hierdie opsig is Fingoland geseënd met 'n hoë frekwens van fyn buie wat in die reël oor enkele dae versprei is. Veral in die hoë reënvaldele is die effektiwiteit van hierdie tipe neerslag besonder hoog. 'n Ander eienskap van die neerslag is die voorkoms van besonder swaar dou en 'n hoë frekwens van misweertoestande, die effek waarvan nie altyd direk meetbaar, maar beslis waarneembaar is.

Hael kom selde voor in Fingoland en wanneer dit voorkom, is die intensiteit daarvan nie so groot dat hael 'n besondere risiko-faktor in die boerdery is nie.

Fingoland se/...

Fingoland se temperature is besonder gematigd. Volgens aanduidings wil dit voorkom of die verwagte rypperiode met die uitsondering van die riviervalleie, slegs ongeveer 20 dae per jaar is en dat die verwagte frekwens van rypvoorkoms slegs ongeveer 1 dag per jaar is. Die rypvryeperiode is dus besonder lank in die gebied, hoewel die terminale groei-periode heelwat korter is. Dit het egter die effek dat gras, hoewel dit nie aktief groei nie, vir 'n langer periode per jaar groen bly as in die mieliedriehoek byvoorbeeld. Die weidingswaarde is dus besonder hoog.

Terwyl dit vroeër warm word in die lente en later warm bly in die herfs in Fingoland as in die mieliedriehoek, ondervind sekere dele van die mieliedriehoek warmer weer oor die aktiewe groei-periode van 'n gewas soos mielies. Hierdie eienskap is bevorderlik vir gewasgroei. Sekere dele van die mieliedriehoek ondervind egter ook meer dae van skroeiende hitte wat opbrengste nadelig kan beïnvloed. Oor die algemeen is die temperature in Fingoland besonder gunstig vir hoë opbrengste.

'n Ander aspek van temperatuur is die veranderlikheid daarvan. Fingoland kom voor in die streek waar die veranderlikheid van temperature van dag tot dag en ook oor die loop van die dag die hoogste is in die Republiek. Terwyl dit weinig invloed op gewasproduksie kan hê, het dit wel op diere-produksie 'n groot invloed. Dit veroorsaak dat groot aanpassings by temperatuurwisselinge oor 'n baie kort tydverloop gemaak moet word.

'n Aspek van klimaat wat nou verwant is aan die totale reënval en die temperatuur, is die relatiewe vogtigheid van die lug. Hierdie is 'n belangrike maatstaf van die atmosferiese vraag na waterdamp. Dit beïnvloed dus die evapotranspirasietempo en gevolglik die vogverbruik deur plante. Dit is duidelik uit die studie dat Fingoland 'n hoër relatiewe vogtigheid het as verteenwoordigende reënvalstasies in die mieliedriehoek, en dat die vogtigheid in Fingoland baie konstant bly deur die dag, terwyl dit in die mieliedriehoek skerp daal gedurende die dag. Die relatiewe vogtigheid van die lug oor Fingoland is dus besonder gunstig vir gewasverbouing. 'n Aspek wat baie bevorderlik is vir 'n spaarsame gebruik van vog, is ongetwyfeld die hoë mate van bewolktheid wat oor die groeiseisoen voorkom. Terwyl dit in sommige gevalle groei mag vertraag, het dit veral 'n gunstige uitwerking tydens droë periodes gedurende die groeiseisoen.

Oor die algemeen kan gesê word dat daar soveel aspekte van die klimaat in Fingoland is wat besparend inwerk op vogverbruik deur plante, dat verwag kan word dat die doeltreffendheid van vogverbruik veel hoër sal wees in Fingoland as byvoorbeeld in die mieliedriehoek.

Volgens die/...

Volgens die ontleding van die klimaat, was dit duidelik dat die gebied homself leen tot indeling in drie klimaatstreke en is gangbare parameters gekies om hierdie indeling te doen. Daar is veral gelet op die totale reënval, asook die reënval wat oor die somermaande val.

Streek 1 het 'n reënval van minstens 700 millimeter per jaar, waarvan minstens 440 millimeter gedurende die periode September tot Februarie val. Die frekwens van bewolktheid en mis is groter in hierdie streek as in die ander streke. Hierdie is 'n besliste grasveldstreek met hier en daar tekens van immergroen bosse.

Streek 2 is 'n oorgangstreek tussen die besliste hoë reënvaldele en die besliste lae reënvaldele. Die reënval wissel tussen 600 en 700 millimeters waarvan minstens 380 millimeters gedurende die periode September tot Februarie val. Hierdie is 'n grasveldstreek met tekens van doringboom-indringing.

Streek 3 het 'n besliste droër klimaat met 'n reënval wat minder as 600 millimeters per jaar is, waarvan minder as 380 millimeters oor die ses maande periode September tot Februarie val. Die plantegroei is 'n versteurde yl doringveld wat oorslaan na tipiese valleibosveld plantegroei.

14.1.6.2 Grond

Die potensiaal van 'n gebied word egter nie alleen bepaal deur die beskikbare vog en evapotranspirasietempo nie, maar ook deur die vermoë van grond om water op te gaar en beskikbaar te maak aan plante.

In Fingoland kom veral twee hooftypes grond voor, naamlik die podsoliese gronde en die intrasonale gronde. Die podsoliese gronde is oor die algemeen fyn sanderige leemgrond met 'n matige diepte. Die interne dreinerings word swakker in die onderste lae en tydelike versuipings-toestande kan wel in die gronde op sommige plekke voorkom.

Die intrasonale gronde is afkomstig van dolerietintrusies en kom gewoonlik voor as 'n donkerbruin klei-leemgrond met goeie interne dreinering. Die gronde is van die beste akkerbougronde in Fingoland.

Die produksiewaarde van die gronde word veral bepaal deur hulle diepte, die waterhou- en waterabsorpsievermoë van die gronde. Vir gewasverbouing is die fisiese bewerkbaarheid van die grond ook van belang.

Deur middel van ontleding van beskikbare gegewens en uit waarneeming van die gebied, is vasgestel dat gronde met 'n uiteenlopende produksiepotensiaal in die gebied voorkom. Gronde is ingedeel volgens hul bewerkbaarheid en die/...

werkbaarheid en die hoeveelheid geredelik beskikbare vog wat hulle binne die wortelsone van mielies, naamlik 'n maksimum van 4 voet hou. Hiervolgens is bevind dat nagenoeg 115 700 morge grond uit 'n totaal van 340 383 morge, dit wil sê ongeveer 34 persent van die oppervlakte van Fingoland, bewerkbaar is. Verder is bevind dat nagenoeg 28 600 morge gronde wat ongeveer 125 millimeter geredelik beskikbare vog binne die wortelsone van mielies hou, in Fingoland voorkom en hierdie gronde is as C-klas gronde geklassifiseer. Gronde wat 'n effektiewe diepte van minder as 24 duim het, wat oormatige erosietekens toon, wat meer as 12 persent helling het of wat minder as 65 millimeter geredelik beskikbare grondvog binne die wortelsone van mielies hou, is as nie-bewerkbaar geklassifiseer.

Dit het ook geblyk dat die A-klas gronde oorwegend in hoë reënvaldele voorkom, die B-klas gronde oorwegend in die middelreënvaldele en die C-klas gronde oorwegend in die lae reënvaldele voorkom.

14.1.7 DIE POTENSIAAL VAN DIE GEBIED

'n Ontleding van die natuurlike kontroles dui op die indeling van die gebied in drie streke met 'n potensieële produksievermoë op die verskillende grondklasse soos hieronder aangedui. Die potensiaal word aangedui slegs in terme van mielieproduksie op bewerkbare gronde en in grootvee-eenhede op die nie-bewerkbare gronde. Hierdie twee bedryfstakke bied 'n goeie basis vir vergelykingsdoeleindes met ander gebiede.

In Streek 1 kom nagenoeg 26 600 morge A-klas gronde voor met 'n totale produksievermoë van ongeveer 1 461 000 sak mielies, ongeveer 33 100 morge B-klas gronde met 'n totale produksievermoë van 1 490 000 sak mielies en ongeveer 7 800 morge C-klas gronde met 'n totale produksievermoë van 294 000 sak mielies.

Op die nagenoeg 67 000 morge bewerkbare grond in Streek 1, sou dus 'n produksie van nagenoeg 3 245 000 sak mielies verkry kan word, wat 'n gemiddelde opbrengs van 48 sak per morg verteenwoordig. Die nagenoeg 51 000 morge natuurlike weiding in die streek is ook in staat om 25 500 grootvee-eenhede te dra indien die potensiaal ten volle ontwikkel word.

In Streek 2 kom nagenoeg 2 000 morge A-klas gronde voor, met 'n totale produksievermoë van 71 000 sak mielies. Daar is verder ongeveer 23 600 morge B-klas gronde met 'n produksievermoë van 707 000 sak mielies en ongeveer 12 100 morge C-klas gronde met 'n produksievermoë van 242 000 sak mielies. Die nagenoeg 38 000 morge bewerkbare grond sou dus nagenoeg 1 020 000 sak mielies kan lewer, wat 'n opbrengs van 27 sak per morg verteenwoordig. Op die nagenoeg 83 000 morge natuurlike weiding in die

streek kan nagenoeg/...

streek kan nagenoeg 21 000 grootvee-eenhede aangehou word.

In Streek 3 kom 1 800 morg B-klas grond met 'n produksievermoë van nagenoeg 37 000 sak mielies en 8 600 C-klas gronde met 'n potensiële produksievermoë van nagenoeg 104 000 sak mielies voor. In totaal sou die potensiële produksie nagenoeg 141 000 sak mielies verteenwoordig, wat 'n gemiddelde opbrengs van 13 sak per morg beteken. Op die nagenoeg 90 000 morg natuurlike weiding word bereken dat 15 000 grootvee-eenhede aangehou kan word.

Die landboupotensiaal van Fingoland kan dus, indien slegs mielies geproduseer en slegs beeste aangehou word, op 'n produksie van nagenoeg 4 406 000 sak mielies en die aanhou van nagenoeg 61 800 grootvee-eenhede gestel word. Per eenheid oppervlakte sou dit 'n mielie-opbrengs van gemiddeld ongeveer 38 sak per morg bewerkbare grond en 'n drakrag van ongeveer 3,5 morg natuurlike weiding per grootvee-eenheid verteenwoordig.

Met inagneming, veral ook van biologiese faktore, is bevind dat sekere dele van Fingoland, afgesien van mielies, by uitstek geskik is vir die verbouing van aartappels veral vroeg in die seisoen, verskillende soorte bone aangepas by die verskillende klimaatsomstandighede, sorghum veral in die droër dele, verskeie mannasoorde, kleingrane vir voerdoel-eindes en 'n groot verskeidenheid groentegewasse, veral tamaties en koolsoorte. Verder is daar 'n groot verskeidenheid van gewasse wat ook met sukses, maar tot 'n mindere mate as bogenoemde gewasse verbou kan word waaronder Phormium tenax, lusern, sonneblom, grondbone en sekere groentegewasse.

Die weiding in die gebied is egter vergelykenderwys een van die gebied se grootste bates. Nie alleen word 'n hoë weidingswaarde per morg verkry nie, maar die verspreiding van die reënval en die gematigde klimaat bring mee dat die weidingswaarde oor 'n groot deel van die jaar versprei is. Groot dele van die gebied is dus besonder geskik vir 'n meer intensiewe tipe van veeboerdery soos suiwelbeeste en wolskaapboerdery.

Die gebied is redelik goed bedeed met lopende water, maar die moontlikhede vir besproeiing is as gevolg van die topografie en die beskikbaarheid van goeie grond langs die oevers van waterlope, gering.

14.1.8 OPTIMALE BODEMBENUTTING IN FINGOLAND

Terwyl die potensiaal gestel kan word as die maksimum produksie wat met die toepassing van die huidige beproefde en bekende tegnologie wat in Suid-Afrika gebruik word, bereik kan word in die gebied, is dit nie die optimum produksiepeil/...

optimum produksiepeil nie. Hierdie peil word bepaal deur inagneming van prysverhoudings tussen produksiefaktore onderling, sowel as tussen produksiefaktore en die eindproduk of -produkte in 'n besondere gebied of op 'n grond met 'n sekere potensiaal. Vir elke gewas sou daar dus 'n optimumpeil van produksie wees wat aangedui word deur 'n punt op die teoretiese produksiefunksie waar die marginale koste van die insette gelyk is aan die prys per eenheid van die finale produk.

Daar is egter 'n verdere aspek wat in ag geneem moet word en dit is die erosiekwesbaarheid van die grond. Deur inagneming van die produksiemoontlikhede en -beperkings wat deur die fisiese en biologiese faktore bepaal word op 'n spesifieke grond in 'n spesifieke omgewing, die prysverhoudings soos hierbo gedefinieer en die erosiekwesbaarheid van die grond, kan 'n optimale bodembenuttingspatroon daargestel word vir elke homogene stuk grond of streek. Waar die inskakeling van nuwe tegnologie die produksiefunksie sodanig verhoog dat potensiële produksiepeile bereik kan word, verseker bewaringsmaatreëls dat die produksiefunksie op daardie hoë peil bly.

Die optimale bodembenuttingspatroon vir Streek 1 van Fingoland (Tabel 10.3) sou daarop neerkom dat ongeveer 2 miljoen sak mielies, 1 miljoen sak aartappels en 11 000 sak bone, geproduseer sal word. Verder sou ongeveer 15 000 morges tegelyk onder permanente dekgewasse verbou moet word, wat daartoe sou bydra dat ongeveer 50 000 grootvee-eenhede aangehou kan word. Hiervan sou optimaal ongeveer 33 000 suiwel grootvee-eenhede wees en die res wolskape. Teen huidige pryse bereken, sou die totale waarde van produksie in Streek 1 onder 'n optimale bodembenuttingspatroon nagenoeg R13 000 000 beloop. Ten einde dit te vermag, sou die veranderlike koste nagenoeg R4 500 000 beloop, sodat 'n bruto-marge van byna R8 500 000 verkry word. Dit verteenwoordig 'n bruto-marge van R71 per morg.

In Streek 2 sou ongeveer 470 000 sak mielies en ongeveer 72 000 sak bone geproduseer word (Tabel 10.6). Verder sou nagenoeg 10 000 morges tegelyk onder 'n permanente dekgewas moet wees en hierdie verwagte hooi-produksie, tesame met die weiding, sou 'n drakrag van nagenoeg 30 000 grootvee-eenhede verseker. Suiwelbeeste sou ongeveer 20 000 grootvee-eenhede en wolskape nagenoeg 10 000 grootvee-eenhede verteenwoordig. Die waarde van produksie in Streek 2 onder 'n optimale bodembenuttingsstelsel, is ongeveer R3 000 000. Met 'n veranderlike koste van nagenoeg R1 200 000 sou die bruto-marge R1 800 000 beloop wat gelykstaande is aan 'n bruto-marge van R15 per morg.

In Streek 3 sou/...

In Streek 3 sou ongeveer 56 000 sak kafferkring verbou kan word en verder sou nagenoeg 2 000 morges met kafferbone vir hooidoeleindes beplant moet word (Tabel 10.9). Bewaringsoorwegings sou vereis dat nagenoeg 3 500 morges tegelyk onder natuurlike gras sou rus en hierdie weiding, tesame met die veldweiding, sou 'n drakrag van ongeveer 17 000 grootvee-eenhede in die gebied moontlik maak. Hiervan sou nagenoeg 11 000 vleisbeesgrootvee-eenhede wees en nagenoeg 6 000 grootvee-eenhede in terme van vleisskape of bokke. Die gesamentlike waarde van produksie onder 'n optimale bodembenuttingspatroon sou nagenoeg R800 000 beloop. Hiervan sou die veebedryfstak verreweg die grootste bydrae lewer. Die veranderlike koste wat aangegaan moet word om die inkomste te lewer, sou nagenoeg R380 000 beloop, wat 'n bruto-marge van R420 000 gelykstaande aan R4 per morg laat.

Uit ontledings gemaak, is dit duidelik dat Streek 1 met 35 persent van die oppervlakte van Fingoland, nagenoeg 77 persent van die bruto-waarde van produksie in die gebied kan lewer. Dit is ook duidelik dat die bruto-marge per morg in Streek 1 soveel hoër is as in die ander streke dat fondse by voorkeur in hierdie hoë potensiaalstreek aangewend behoort te word.

Onder 'n optimale bodembenuttingstelsel sou Fingoland in staat wees om nagenoeg 55 000 ton lusernhooi, 40 000 ton *Eragrostis curvulaho*, 3 000 ton kafferbone-hooi, 1 000 000 sak aartappels, 2 500 000 sak mielies, 56 000 sak sorghum en 83 000 sak bone te produseer. Verder sou nagenoeg 8 000 morges onder weidingsgewasse wees, terwyl nagenoeg 53 000 grootvee-eenhede in terme van suiwelbeeste, 11 000 grootvee-eenhede in terme van vleisbeeste, 27 000 grootvee-eenhede in terme van wolskape en 6 000 grootvee-eenhede in terme van bokke of vleisskape aangehou kan word.

In totaal sou die bruto-waarde van landbouproduksie teen huidige pryse bereken onder 'n optimale bodembenuttingspatroon, 'n bedrag van nagenoeg R17 000 000 verteenwoordig (Tabel 10.11). Hiervan sou R12 000 000 deur gewasverbouing en ongeveer R5 000 000 deur die veebedryfstak verteenwoordig word. As hierteenoor vergelyk word die bruto-waarde van landbouproduksie wat in 1960 nagenoeg R1 563 000 in Fingoland en nagenoeg R18 800 000 in die Transkei as geheel (vergeelyk paragraaf 3.4) beloop het, dan kan besef word oor watter groot potensiaal Fingoland wel beskik. Die beraamde bruto-waarde van landbouproduksie in Fingoland onder 'n optimale bodembenuttingstelsel, sou nagenoeg R50 per morg beloop. Hierteenoor kan gestel word dat die bruto-waarde van landbouproduksie in die Republiek in 1967/68 minder as R10 per morg beloop het.

Dit was uit/...

Dit was uit ontledings gedoen, duidelik dat 'n aanvanklike belegging van nagenoeg R1 700 000 in trekkrag en implemente 'n vereiste is. Oor 'n 10 jaar periode afgeskryf, beteken dit dat 'n geringe addisionele belegging in masjinerie en implemente voldoende is om 'n jaarlikse inkomste, soos hierbo aangedui, te verkry.

Dit was uit ontledings gemaak (Tabel 10.14) ook duidelik dat indien die bydrae van die gewasbedryfstak en die veebedryfstak in terme van die bruto-inkome per R100 bedryfskapitaal aangewend, ontleed sou word, gewasse 'n bruto-inkome van nagenoeg R300 per R100 bedryfskapitaal aangewend en vee ongeveer R230 per R100 bedryfskapitaal aangewend, sou lewer. Indien die risiko's verbonde aan die gewasverbouingsbedryfstak in aanmerking geneem word, is dit duidelik dat die inkomste-potensiaal van die veebedryfstak in die gebied nie geïgnoreer kan word nie. Hierdie ontledings sou tot 'n mate ook kan verklaar waarom die veebedryfstak so 'n belangrike rol in die aangrensende blanke gebiede speel. In totaal sou 'n bedryfskapitaal aanwending van nagenoeg R6 000 000 nodig wees om die produksie te lewer.

Met 'n optimale bodembenuttingstelsel sou die per kapita inkomste van die bevolking op 1960-syfers baseer, nagenoeg R140 beloop teenoor die per kapita inkomste van nagenoeg R30 met die volvoedingspeil van produksie en 'n werklike per kapita inkomste van R13 in 1960. Daar is ook beraam dat genoeg styselvoedsel geproduseer kan word om nagenoeg 900 000 mense te voed, wat gelykstaande aan 'n drakrag van 3 mense per morg is. In terme van die 1960-bevolking in Fingoland, sou dus 'n sewemaal groter bevolking gevoed kan word. Fingoland wat gereken word as een van die droogste dele in die Transkei en met 'n oppervlakte wat minder as 8 persent van die totaal van die Transkei beslaan, is dus potensieel in staat om meer as die helfte van die Transkeise bevolking, volgens huidige voedingsbehoefte, te onderhou.

14.1.9 AANGEPASTE PRODUKSIEPATROON

Terwyl die optimale bodembenuttingspatroon as ideaal gestel kan word in die grondgebruikspatroon, is dit wenslik dat ook oorweging geskenk word aan 'n realistiese bodembenuttingsprogram vir Fingoland, 'n program wat aangepas is by die huidige produksiepatroon, die behoeftes van die inwoners en by die kennis en bestuursvermoë van die mense in die gebied.

Deur hierdie norme toe te pas, sou die produksiepatroon naasteby dieselfde as die huidige moet bly. Deur beter saad te gebruik, meer kunsmis te gebruik, tydsberekening met ploeg, plant en skoffel te verbeter en om beter ramme/...

en om beter ramme en bulle aan te hou, kan die landbouproduksie in die gebied stadigaan verhoog word tot by die volvoedingspeil. Indien as doelwit gestel word die bereiking van die volvoedingspeil, dan is hierdie die weg om te volg. Dit sou die minste aanpassings, ontwrigting en kapitaal vereis, maar dit sou ook 'n besliste plafon plaas op landbouproduksie by 'n peil ver onderkant die potensiële produksiepeil.

Met so 'n benadering sou 'n produksie van nagenoeg 4 tot 5 sak mielies per morg voldoende wees om die volvoedingspeil te bereik, terwyl 'n potensiële gemiddelde opbrengs van 38 sak mielies per morg in Fingoland moontlik is. Na raming sou die volvoedingsproduksiepeil in landbou 'n per kapita inkomste van nagenoeg R30 lewer, terwyl die per kapita inkomste onder 'n optimale boerderystelsel na raming R140 teen huidige pryse sou beloop.

Dit is dus duidelik dat indien die volvoedingspeil as doelwit gestel word, die welvaart van die gemeenskap nie skouspelagtig verhoog kan word nie. Dit is egter ook duidelik dat indien as doelwit gestel word die ontwikkeling van die potensiaal tot na aan die optimale produksiepeil en daardeur die verhoging van die algemene welvaart en die lewenskragtigheid van die volkshuishouding, dan sou die huidige grondgebruikspatroon drasties verander moet word. Dit is ondenkbaar dat opbrengspeile tot enigsins na aan optimale opbrengspeile onder 'n kleinboer grondgebruikspatroon verkry kan word. Die gebruikspatroon leen homself nie tot die aanwending van moderne tegnologie en 'n algemeen gekommersialiseerde boerdery nie. Daar kan ook nie staat gemaak word op kostevoordele wat verkry kan word deur by benadering 'n optimale skaal van produksie te handhaaf nie. Wanneer surplusse geproduseer word nadat die volvoedingsproduksiepeil verbygesteek is, sou die afhanklikheid van uitvoermarkte, produksie op ekonomiese grondslag dikteer. As produksie dus op ekonomiese grondslag moet geskied, sou die verhoging van produksie deur die verbetering van die bestaande tegnieke op die bestaande afsonderlike kleinhoewes dus nie die pad wees om te volg nie. Hierdie "duim vir duim ontwikkelingsfilosofie" met behoud van die bestaande strukturele opset, sou nie deug in 'n moderne landbou-ekonomie waar 'n gekommersialiseerde landbouontwikkelingspatroon 'n vereiste is nie. Bowendien bestaan die vermoede dat indien ontwikkeling op hierdie wyse moet geskied, die volvoedingsproduksiepeil 'n ernstige weerstandpunt in die ontwikkelingsproses sal skep en dat daarmee ook die geleentheid vir Suid-Afrika verby sou gaan om van die bewuste behoefte om die volvoedingspeil te bereik, gebruik gemaak word om die landbou ver verby die volvoedingspeil op te stoot. Die ontwikkeling van die landbou/...

ling van die landbou tot op 'n peil waar die welvaart van die gemeenskap aansienlik beter is as voorheen, sou dus vereis dat 'n geheel ander benadering tot landbou-ontwikkeling gevolg moet word as wat tans die geval is. Indien dit nie gedoen word nie, sou landbou-ontwikkeling op 'n vroeë stadium afplat en sou die ontwikkeling van 'n gediversifiseerde ekonomie ook nie moontlik wees nie.

14.1.10 DIE NOODSAAKLIKHEID VIR DIE ONTWIKKELING VAN DIE LANDBOU-POTENSIAAL

Die landbou kan nie in afsondering beskou word van die hele volkshuishouding nie. Dit is 'n onderdeel en in Fingoland veral, 'n baie belangrike onderdeel van die hele ekonomiese ontwikkelingsproses. Ekonomiese groei is 'n proses wat aan die gang gesit word deur die verkoop van surplus goedere, hulpbronne of dienste. In hierdie opsig sou die sleutel tot ekonomiese groei opgesluit lê in die arbeidspotensiaal en die produksievermoë van die grond. Groot hoeveelhede arbeid word reeds uit die gebied uitgevoer in die vorm van die bekende trekarbeiderstelsel. Die grond is egter vas en kan nie uitgevoer word nie, behalwe in die vorm van landbouprodukte.

Aangesien die gebied met die uitsondering van arbeid, arm is aan enige hulpbron waarop 'n geïndustrialiseerde volkshuishouding gebou kan word, sou grondstowwe ingevoer moet word. Vanuit die landbou kan op hierdie stadium met die uitsondering van Phormium tenax, geen bydrae verwag word nie. Die sukses van 'n industrialisasieproses sou dus grootliks daarvan afhang of grondstowwe ekonomies ingevoer, verwerk en teen 'n wins eerstens plaaslik verkoop en later ook uitgevoer kan word. In hierdie opsig sal die voordele van arbeidsaanwending in plaaslike industrieë en die uitvoer van vervaardigde goedere, opgeweeg moet word teen die ekonomiese voordele van die uitvoer van arbeid.

Daar is op gewys dat die vestiging van industrieë daartoe aanleiding mag gee dat die trekarbeider van die geleentheid gebruik sal maak om nader tuis te werk en dat in so 'n geval, die verdienste vermoë van die bevolking nie juis verhoog sal word nie, tensy ontsaglike hoeveelhede kapitaal in die gebied ingeploeg word. 'n Verplasing van die trekarbeiderstelsel deur werkgeleentheid binne die gebied te verskaf, sou nie die moontlikheid uitsluit dat die inwoners vir 'n lang tyd in reële terme nie juis beter daaraan toe sal wees nie. Dit is dus nie onmoontlik dat, gemeet in terme van werkverskaffing binne die gebied, daar vordering gemaak sou wees nie, maar dat in terme van verhoging in welvaart daar slegs 'n sydelingse beweging/...

sydelingse beweging verkry is.

Hierdie feit, tesame met die oorweging van die ekonomiese aspekte van die vervaardiging van goedere uit ingevoerde grondstowwe, plaas 'n vraagteken oor die wenslikheid om ontwikkeling te stimuleer alleen deur vestiging van nywerhede, of om ontwikkelingskapitaal slegs vir nywerheidsontwikkeling aan te wend.

Aan die anderkant sou belegging in die landbou die voordeel hê dat 'n groot deel van die bevolking wat huidig by die landbou betrek is, ekonomies meer aktief gemaak sal word en sal die grensproduk van arbeid aangewend in die landbou, verhoog kan word. 'n Belegging in die landbou sou tegelykertyd nie aanleiding gee tot 'n drastiese vermindering in die getal arbeiders wat jaarliks die gebied verlaat om hulle arbeid in die stede, dorpe, en op blanke plase te gaan verkoop nie. Die moontlikheid is dus groot dat die welvaart van die gemeenskap as gevolg van die verhoogde bydrae van die landbou, tesame met die inkomste verkry uit die trekarbeiderstelsel oor die korttermyn aansienlik verhoog sal word.

'n Uitvloeisel van die stimulering van landbouproduksie sou ook wees dat grondstowwe beskikbaar gemaak sal word, waardeur die vestiging van industrieë ekonomies moontlik gemaak sal word. 'n Ontwikkelende landbou sou verder die geleentheid skep vir die vervaardiging van hulpmiddele en die skepping van diensgeleenthede vir die landbou waardeur nywerheidsontwikkeling verder gestimuleer kan word. Deur middel van hierdie terugwaartse bindinge sou die landbou veral 'n waardevolle bydrae kan maak. Dit is, uit 'n kapitaalaanwendingsoogpunt gesien, belangrik dat belê moet word in daardie sektore waar die kanse op selfaangedrewe groei oor die kort- tot mediumtermyn die beste is. As gevolg van die kleiner omvang van produksie-eenhede in die landbou, in vergelyking met die omvang van nywerheidseenhede, is die moontlikhede dat bestuursvermoë in die landbou ontwikkel kan word, veel groter as in die nywerheid. Die kanse dat bestuurders gevind sal word wat die bestuur van boerdery-eenhede van 'n vergelykbare grootte met blanke boerdery-eenhede in die Republiek kan waarneem, is veel groter as dat suksesvolle fabrieksbestuurders, veral van arbeidsintensiewe nywerhede, gevind sal kan word.

Ontwikkeling kan gestimuleer word deur te konsentreer op die substitusie van invoere, beide wat industriële produkte en landbouprodukte betref. Die vraag na beide groepe ingevoerde produkte is egter so klein in Fingoland dat ekonomiese ontwikkeling wat hierop gebou is, op 'n baie vroeë stadium sal afplat. Ekonomiese prikkels gaan ook uit van die skepping van 'n/...

ping van 'n infrastruktuur vir ontwikkeling, maar in 'n klein gebied sal die effek daarvan klein wees. Die enigste manier waarop ekonomiese ontwikkeling in Fingoland effektief en permanent gestimuleer kan word, is deur middel van uitvoere uit die gebied. Die moontlikhede vir ontwikkeling sal dus bepaal word deur die vergelykende voordeel wat binne die gebied bestaan ten opsigte van die produksie van sekere goedere of produkte en die aard van die vraag na die goedere of produkte buite die gebied.

Dit kan aanvaar word dat die gebied binne perke 'n vergelykende voordeel het wat betref die potensiaal van die grond en die potensiaal van die arbeidsmag bo baie ander gebiede in die Republiek van Suid-Afrika, maar dat dit geen vergelykende voordeel het wat betref bestuur en kapitaal nie en dat hierdie twee faktore ingevoer sal moet word. Die waarde van die marginale produk van elk van hierdie produksiefaktore sou dus bepaal hoeveel van elk ingevoer moet word en tot watter peil dit aangewend moet word.

Die omvang van die marginale produk word bepaal deur die aard van die produksiefunksie of kwaliteit van die vaste faktore wat byvoorbeeld in die landbou bestaan, of byvoorbeeld in die nywerheid geskep kan word. Die waarde van die produk word egter bepaal deur die prys wat dit verdien hoofsaaklik buite die gebied en daarom is die aard van die vraag so belangrik.

Goedere of produkte met 'n onelastiese vraag ten opsigte van prys sou vanselfsprekend slegs met groot risiko vir die uitvoermark geproduseer kan word, terwyl goedere met 'n elastiese vraag voorkeur behoort te geniet. Terwyl 'n saak uitgemaak kan word vir die vervaardiging van sekere nywerheidsprodukte waarvoor daar 'n geredelike mark binne die gebied bestaan, sou die meeste slegs deur middel van direkte subsidiering uitgevoer kan word. Aan die anderkant geniet die meeste landbouprodukte wat in Fingoland met voordeel geproduseer kan word, as gevolg van die beheerraadstelsel, 'n byna volkome elastiese vraag in die sin dat alles wat geproduseer kan word, teen 'n vasgestelde prys afgesit kan word. Hoewel die Bantoeboer egter ook mettertyd die risiko van 'n lae wêreldmarkprys, net soos die blanke boer sal moet aanvaar, is die risiko op hierdie stadium gering.

Afgesien van enige ander oorweging, sou ekonomiese logika vereis dat die ontsaglike vaste kapitaal wat in die landbou opgesluit lê en waarvan die geleentheidskoste onbeduidend is, beter benut word. Daar is die besondere hoë landboupotensiaal, die groot hoeveelheid kapitaal belê in vaste verbeterings soos binne-kampheining, suipings en grondbewaringswerke en die groot arbeidsmag wat in 'n toestand van verskuilde onderindiensneming in die/...

diensneming in die landbou betrokke is wat die aanwending van losgoed- en bedryfskapitaal op 'n veel hoër peil as huidig dikteer.

Aan die anderkant sou nywerheidsontwikkeling 'n groot hoeveelheid vaste kapitaal, losgoedkapitaal en bedryfskapitaal verg, sodat met vertroue beweer kan word dat op hierdie stadium die waarde van die marginale produk wat verkry kan word deur die aanwending van kapitaal in die nywerheid, veel laer sal wees as die waarde van die marginale produk van kapitaal aangewend in die landbou van Fingoland.

Daar sou dus alle regverdiging voor wees om te aanvaar dat ekonomiese ontwikkeling in Fingoland deur die aanwending van kapitaal in die landbou voorafgegaan moet word, of dat die aanwending minstens gelyktydig moet geskied in 'n grootse poging om 'n gediversifiseerde ekonomie daar te stel en die welvaart van die gemeenskap te verhoog.

14.1.11 BASIESE VEREISTES VIR DIE ONTWIKKELING VAN DIE POTENSIAAL

Ten einde landbou-ontwikkeling te stimuleer, is daar sekere basiese vereistes waaraan voldoen moet word. As eerste vereiste kan gestel word 'n optimale boerdery-eenheid. Die inskakeling van nuwe tegnologie, veral wat gemeganiseerde trekkrag betref, vereis dat eenhede veel groter moet wees as wat dit vandag is en dat eenhede 'n geïntegreerde geheel vorm en nie in drie afsonderlike dele soms ver vanmekaar geleë is nie. Dit sou dus belangrik wees dat oorweging geskenk word aan die verandering van die stelsel van grondgebruik in die gebied. Terwyl elke grondeienaar huidig 'n grondbrief hou oor 'n landperseel, 'n woonperseel en reg het op weiding op 'n meent, is die "eenhede" so klein dat van wetenskaplike boerderymetodes geen sprake kan wees nie.

Daar is ook geen aanduiding dat die hou van 'n grondbrief aanleiding gegee het tot 'n beter benutting of tot beter bewaring van die grond wanneer dit vergelyk word met ander dele van die Transkei nie.

Die eerste oorweging met die vorming van groter eenhede, sou wees om die grond van verskeie eenhede saam te voeg. Deur dit te vermag, sal gedink moet word aan die onteiening van 'n groot deel van die landelike bevolking en die herdistribusie van die grond op so 'n wyse dat elke eenheid groot genoeg sal wees om nuwe tegnologie met gemak in te skakel. Afgesien van die probleme wat moontlik ondervind sal word met die hervestiging van mense, is daar die ontwrigting wat mag ontstaan as gevolg van die ondermyning van sekuriteit van mense. Dit is egter ook duidelik dat die huidige stelsel van grondbesit deur die gemeenskap nie as 'n knelpunt in die ontwikkeling van die landbou geïdentifiseer word nie, sodat die

kanse dat 'n/...

Die minimum grootte van 'n optimale eenheid sou in Streek 1 gemiddeld ongeveer 220 morge, waarvan 100 morge ploegbaar moet wees, in Streek 2 ongeveer 340 morge, waarvan 100 morge ploegbaar en in Streek 3 ongeveer 460 morge, waarvan 100 morge ploegbaar moet wees, beslaan. Volgens hierdie norme sou daar teoreties ongeveer 1 100 boerdery-eenhede in Fingoland wees.

As tweede basiese vereiste kan gestel word dat daar goeie bestuursvermoë binne die gemeenskap moet wees, voordat landbou-ontwikkeling moontlik is. Die organisering van die boerderybelange van so 'n familie-groep sou egter nie in sigself die traagheid om leiding te neem, uitskakel nie. Daar sou nog die tradisionele gesagstruktuur wees waarmee rekening gehou moet word en daarom is dit van die uiterste belang dat hierdie persoon of persone by die ontwikkeling betrek moet word. Omdat hierdie gesagstruktuur juis geïdentifiseer is as een van die knelpunte in die ontwikkelingsproses, sou dit van belang wees dat die bestuur en daaglikse besluitnemingsproses egter in die hande van jonger en meer dinamiese persone moet wees.

Dit sou dus belangrik wees dat in elke familie-groep die persone met leierspotensiaal geïdentifiseer en opgelei sal word. Nie alleen sou hierdie persone opgelei moet word in landboukundige aspekte nie, maar hulle sou geleer moet word om nuwe tegnologie op die mees ekonomiese wyse aan te wend. Hulle sal geleer moet word om rekords te hou van boerdery-aktiwiteite, om probleme te identifiseer, te evalueer, alternatiewe oplossings te oorweeg, besluite te neem en besluite uit te voer. Hulle sal dus in die ware sin van die woord ondernemers moet wees wat elke aspek van die boerdery-organisasie in die eerste instansie self moet kan uitvoer, om mettertyd die beheer daarvan ten volle te kan waarneem.

'n Derde vereiste is dat voortgegaan moet word met die verkoop van arbeid buite die landbou van Fingoland. Die herorganisasie van die grondgebruikspatroon sou nie die basiese probleem van te veel arbeid in die landbou oplos nie. Selfs al sou die landboupotensiaal ten volle ontwikkel kan word, sou die beskikbare arbeid nie ten volle benut kan word nie. Dit sou ook nie verseker dat arbeid 'n per kapita inkomste uit die landbou kan verkry, wat vergelykbaar is met die inkomste wat verdien kan word in industrieë nie. Dit word voorsien dat die uitvoer van arbeid 'n versnellingseffek op landbou-ontwikkeling sal hê, in stede daarvan om dit te vertraag. Indien landbou-ontwikkeling as vereiste sou stel dat alle manlikes permanent by die boerdery betrek moet wees, kan verwag word dat die familie-inkomste sou daal of ten minste nie sou groei in ooreenstemming met ander families/...

met ander families wat wel aktief in die arbeidsmark is nie. Die insentief om die landbou te ontwikkel, sou daardeur verdwyn. Dit is dus belangrik dat die Fingo's sou voortgaan om arbeid buite die gebied te verkoop, maar dat genoegsame arbeid beskikbaar sal wees om die boerdery op 'n hoë peil te bedryf. Omdat dit belangrik is dat arbeid aangewend in die landbou, tot 'n groot mate geskoold moet wees, sou dit wenslik wees dat 'n deel van die manlikes in die familiegroep permanent by die boerdery betrokke sal wees, terwyl andere op 'n permanente basis die arbeidsmark sal betree.

'n Vierde vereiste sou wees dat voldoende kapitaal voorsien moet word om die inskakeling van nuwe tegnologie te vergemaklik, aangesien die gebied gebuk gaan onder 'n baie lae koers van kapitaalomset. Dit is egter nie voldoende dat kredietfasiliteite geskep word en dan te verwag dat die Fingo krediet intelligent sal aanwend nie. Geen krediet behoort gegee te word, tensy dit gepaard gaan met toesighouding op beide landboukundige en op bestuursvlak nie. Terwyl die voorligtingsdiens baie nou betrek moet word by enige ontwikkelingsplan, is dit egter van belang dat die diens nie te veel betrek moet word by kredietverskaffing of toesighouding oor kredietaanwending nie. Dit sou dus in belang van die gebied wees dat 'n organisasie geskep word wat kredietverskaffing kan administreer en beheer en wat terselfdertyd toesig kan hou oor landboukundige en bestuursaspekte. Dit is belangrik dat kredietgewer en kredietnemer in noue kontak met mekaar sal wees. So 'n stelsel is bevorderlik vir albei se belange.

'n Vyfde vereiste is dat bemarkingsfasiliteite opgeknop sal moet word om aan te pas by verhoogde produksie. Terwyl verwag kan word dat die bestaande Fingo Koöperasie in die huidige behoeftes kan voorsien, sal die fasiliteite, soos die behoefte ontstaan, baie uitgebrei moet word.

'n Sesde vereiste is dat produksiemiddele geredelik beskikbaar moet wees en in hierdie opsig kan die bestaande distribusiestelsel heelwat verbeter word. Veral die bestaande Koöperasie behoort hierdie funksies met sukses te kan vervul.

'n Sewende vereiste is dat mense gemotiveer moet word. Die bogenoemde ses vereistes kan gestel word as noodsaaklike vereistes vir ontwikkeling, maar is nie voldoende nie. Om aan hierdie sewende vereiste te voldoen, sou een van die grootste take wees en is onteenseglik die vernaamste enkele faktor wat die sukses al dan nie van 'n ontwikkelingskema kan verseker. Alleen indien mense gemotiveerd is, sal hulle die nodige ywer om te leer en dryfkrag om 'n saak deur te voer, hê. Slegs dan sal die deelname aan die ontwikkelingsproses maksimaal wees. Die motivering van mense kan geskied/...

kan geskied deur die korrekte groepering en samevoeging van belange, terwyl die inbring van 'n aktivator in die gemeenskap van primêre belang is. Die produksie moet op ekonomiese grondslag geskied met die doelwit om die gemeenskapswelvaart te maksimeer. Sonder motivering op hierdie wyse sou ontwikkeling nie moontlik wees nie.

14.1.12 DIE ONTWIKKELINGSPATROON

Die ontwikkelingspatroon moet sodanig wees dat dit mense tot aksie sal aanspoor. Dit is belangrik dat sukses behaal moet word en dat hierdie sukses maklik waarneembaar en skouspelagtig sal wees. Slegs indien die marginale produk vir arbeid aansienlik hoër is as voorheen, sou die Fingo aangespoor kan word tot nog groter aksie en sou veel meer mense by die ontwikkelingsproses betrek kan word. Dit is dus belangrik dat ontwikkeling in enkele lokaliteite met mening aangepak en deurgevoer sal word.

Uit die ontledings was dit duidelik dat die Fingo geen beswaar sou hê teen die invoering van 'n koöperatiewe boerderypatroon nie, omdat dit baie nou ooreenkom met hulle huidige familie-organisasie. Dit sou dus wenslik wees dat familiegroepe as koöperatiewe produksie-eenhede georganiseer word. Die mate van beheer wat die Fingo sal toelaat oor die boerdery-aktiwiteite, mag wel probleme oplewer, maar indien die resultate vergoedend genoeg is, sou die besware mettertyd verdwyn. Dit kan egter gestel word dat die koöperatiewe beweging in Fingoland sy stukrag sal moet verkry uit sy sosiologiese bestaansreg in ooreenstemming met die koöperatiewe beginsels, omdat die Fingo nie sterk genoeg ekonomies gemotiveerd is nie.

'n Belangrike vereiste sou wees dat die tradisionele gesagstruktuur erken moet word in die koöperatiewe organisasie en daarom sal familiehoofde in die direksie van so 'n koöperatiewe organisasie opgeneem moet word. Terselfdertyd moet die beheer oor die boerdery en die besluitnemingsproses van dag tot dag deur jong bestuurders uitgevoer word. Hierdie persone behoort ook in die direksie van koöperatiewe boerderye opgeneem te word, sodat die uitvoerende gesag deel vorm van die besluitnemende gesag oor die langtermyn. Die direksie van die koöperatiewe boerdery behoort liefst uit nie meer as 3 persone te bestaan nie.

Die huidige stelsel van grondbesit mag probleme oplewer wanneer koöperatiewe produksie-eenhede gevorm word. Omdat grond in Fingoland tradisioneel slegs aan familielede oorgemaak word, sou 'n koöperatiewe boerdery op familiegrondslag georganiseer, miskien veel minder probleme oplewer as enige ander soort koöperasie. Die huidige stelsel van grondbesit behoort dus nie 'n/...

behoort dus nie 'n wesenlike struikelblok te wees in die vorming of funksionering van koöperatiewe boerderye nie, sodat dit ook nie 'in belang van die vooruitgang van die koöperasie is om die stelsel te wil verander nie. Dit mag slegs weersin wek. Oor die langtermyn gesien, sou die mense moontlik self die stelsel wil verander. Die ideaal sou wees dat 'n transportakte met reg van vervreemding geregistreer sal word ten opsigte van die grond van elke koöperatiewe boerdery, maar dat die boerderyregte van elke individu beskerm word met 'n sertifikaat wat binne die familieverband oordraagbaar behoort te wees. Hierdeur sou grond as sekuriteit vir krediet kan dien en sou ook voorsien kan word dat sekere lede van die familie mettertyd meer as een stuk grond in dieselfde boerdery-eenheid sal kan besit. Dit sou selfs moontlik wees dat die grond van so 'n koöperatiewe boerdery met verloop van tyd aan enkelinge sal behoort. Dit word egter nie verwag dat die Fingo maklik sal afstand doen van sy reg op die gebruik van die grond nie - minstens nie totdat sosiale sekuriteit op 'n ander wyse verkry kan word nie. So 'n moontlikheid bestaan nie in die afsienbare toekoms nie.

Dit sou ook belangrik wees dat koöperatiewe boerderye by die Fingo Koöperasie sal aansluit en dat hierdie Koöperasie die voorsiening van produksiemiddele en bemarkingsfasiliteite sal verskaf. Indien uiteindelik slegs die koöperatiewe boerderye lede van die Fingo Koöperasie sou wees, sou dit beteken dat daar potensieel slegs ongeveer 1 100 lede sal wees, in stede van die 15 000 kraalhoofde wat potensieel huidig lid kan word. Die administrasiekoste van die Fingo Koöperasie sou dus heelwat kleiner wees en die potensieële omset heelwat groter as tans.

Die voordeel wat voortspruit uit die vorming van koöperatiewe boerderye op familiegrondslag, sou geweldig groot wees. Omdat alles aan die familie behoort, sou die versorging van trekkers en ander bates oor die langtermyn veel beter wees as andersins. Die familie koöperasie het verder die voordeel dat, omdat die familie-arbeid vergoed word met die volle opbrengs van die oes, daar nie vir arbeid betaal hoef te word nie, sodat ekonomiese terugslae veel beter deurstaan kan word. Arbeid vorm dus 'n deel van die vaste koste van die familieboerdery en word nie aangewend volgens beginsels van marginale konsepte nie. Dit mag ook wees dat die meer bekwame lede van die familie uiteindelik die beheer van die boerdery sal oorneem en dat die opleidingsproses van bestuurders hierdeur vergemaklik sal word. Die feit dat 'n familie betrek word, sou die moontlikheid dat ander lede van die familie op die groep sou teer, baie verminder, sodat kapitaalvorming ook moontlik word en die welvaart van die hele familie verhoog sal word./...

verhoog sal word. Die kans dat oneerlikheid die koöperasie kan laat skipbreuk ly, is ook veel kleiner, terwyl die kans dat nuwe tegnologie aanvaar sou word, omdat die risiko met die aanvaarding van die onbekende praktyk oor 'n groter aantal mense versprei word, ook veel groter sal wees. Die kans dat die potensiaal van die gebied beskerm en bewaar sou word, sou ook heelwat groter wees, omdat beter landboupraktyke deurgaans toegepas sal word.

Ten einde die vorming van koöperatiewe boerderye te vergemaklik, die boerderye te beplan, bestuurders vir koöperatiewe boerderye op te lei, krediet te verskaf en om 'n gunstige klimaat vir landbou-ontwikkeling te skep, is dit belangrik dat 'n Landbou-ontwikkelingskorporasie gestig word. Hierdie Ontwikkelingskorporasie sou in samewerking met die Departement van Landbou en Bosbou 'n ontwikkelingsplan vir elke koöperatiewe boerdery moet opstel, die fisiese beplanning moet hersien ten einde aan te pas by die voorgestelde organisasie, 'n boerderybeplanning opstel waarin die bedryfstaksamestelling en omvang van produksiefaktor-aanwending bepaal sal word en toesien dat die plan uitgevoer word. Dit is belangrik dat die lede van die koöperatiewe boerdery deel sal hê in die opstel van elke plan, anders sal hulle die plan nie aanvaar en ook nie tot uitvoering bring nie en daarom sou die beplanning van veral die boerdery-aktiwiteite in samewerking met die lede opgestel moet word. Hulle moet voel dat die plan hulle eie is.

As algemene doelwit moet gestel word 'n optimale bodembenuuttingspatroon, maar vir elke boerdery behoort 'n eie ontwikkelingspad bepaal te word. As algemene beginsel kan gesê word dat bedryfstakke in die beginstadium beperk behoort te word om die boerdery so eenvoudig moontlik te hou. Hoewel die boerdery nie beplan moet word om by die bestuur in die gebied aan te pas nie, is dit belangrik dat alle aspekte van 'n gebalanseerde boerderystelsel nie tegelyk aan die begin toegepas word nie. So kan gemeganiseerde trekkrag inisieel gehuur word, hoewel die doelwit eienaarskap van 'n trekker moet wees. Klem moet ook gelê word op roetine programme, aangepas by die ritme van die natuur, sodat in die uitvoering van die plan so min as moontlik oordeel aan die dag gelê hoef te word. Die kredietbehoefte moet bepaal word volgens die ontwikkelingsprioriteite wat bepaal is en die Ontwikkelingskorporasie se deelname aan die uitvoering van die beplanning moet vooraf goed uitgewerk word. Afhangende van die geskooldeheid van die bestuurder van die koöperatiewe boerdery, mag dit wenslik wees dat die Ontwikkelingskorporasie die beheer reg van die begin sou neem en geleidelik oordra aan die bestuurder. Die opleiding van die bestuurder is 'n uiters belangrike aspek van enige ontwikkelingsprogram. Nie alleen moet hy/...

alleen moet hy formele onderrig kry in landbou, in ekonomie en die gebruik van nuwe tegnologie nie, maar indiensopleiding in besluitnemingsprosesse, die motivering en beheer van arbeid en die kontrolering van alle werksaamhede, is van die grootste belang. In hierdie proses sal die Ontwikkelingskorporasie se amptenare gedurig leiding moet verskaf, want bestuursopleiding is 'n deurlopende proses wat oor jare mag strek. Die belangrikste aspek is dat toestande geskep moet word waaronder bestuur sal kan ontwikkel.

Hersiening van die plan is belangrik, ten einde die plan dinamies te hou en om met bestuursontwikkeling tred te hou, maar daar behoort nie te veel aan 'n plan verander te word nie. Hierdie aspek is belangrik, omdat gedurige veranderinge verwarring mag veroorsaak en selfs die vertroue in die oordeel van die Korporasie mag benadeel.

Dit is ook van belang dat die minimum behoefte aan manlike arbeid vir elke koöperatiewe boerdery bepaal sal word. Die res van die manlikes behoort aangemoedig te word om hulle arbeid in die arbeidsmark te gaan verkoop. Die verhoging van familiewelvaart in teenstelling met individuele welvaart, behoort hoë prioriteit te geniet. Indien verhoging van familiewelvaart nie 'n uitvloeisel van die landbou-ontwikkelingsproses deur middel van koöperatiewe boerderye is nie, sou daar geen insentief bestaan om koöperatiewe boerderye te vorm nie. Elke deelnemende familie se welvaart moet aansienlik beter wees as die van ander families wat hoofsaaklik van trekarbeid 'n bestaan maak.

Dit is belangrik dat so 'n ontwikkelingsprogram op 'n dinamiese wyse aangepak moet word en die Ontwikkelingskorporasie sal verantwoordelik daarvoor wees om die tempo in die gebied te bepaal. Daarom sal van elke geleentheid wat hom voordoen vir ontwikkeling, die volste gebruik gemaak moet word. Dit is duidelik dat enkele suksesvol gemoderniseerde koöperatiewe boerderye die dryfvere mag verskaf vir die vorming van nog soortgelyke boerderye en 'n algemene versnelling van landbou-ontwikkeling tot gevolg sal hê. Geen halfhartige poging tot koöperatiewe boerdery sou die motivering kan verskaf vir landbou-ontwikkeling nie.

Van die behoefte aan krediet moet gebruik gemaak word om nuwe tegnologie in die boerdery ingeskakel te kry en om die aanwending van produksiemiddele op so 'n peil te bring dat 'n produksie na aan die optimale opbrengspeile gehandhaaf kan word. Alle krediet moet dus voorwaardelike krediet wees. 'n Kredietnemer het dus die keuse om óf die voorskrifte, soos vervat in die boerderybeplanning, uit te voer óf die voorreg van krediet ontsê te word. Deur middel van kredietverskaffing kan die hele boerdery gemoderniseer/...

dery gemoderniseer en gemeganiseer word en hierdeur sou die hele tempo van lewe versnel kan word. By hierdie verandering van sy omgewing sal die Fingo hom moet aanpas en hierdie versnellingseffek mag die impetus verskaf om die landbou en daardeur die hele ekonomie te ontwikkel.

Die Departement van Landbou en Bosbou in die Transkei sal hoofsaaklik verantwoordelik moet wees om in samewerking met die Ontwikkelingskorporasie die ontwikkelingsplan vir elke koöperatiewe boerdery uit te werk, die fisiese beplanning te doen en die bewaringswerke aan te lê, te help met die opleiding van bestuurders en arbeid en om uiteindelik die toesighouding en advisering van aktiwiteite van koöperatiewe boerderye oor te neem. Vir hierdie laaste taak sal die Ontwikkelingskorporasie die departementele amptenare moet toerus, sodat daar kontinuïteit in adviesdienste sal wees en produksie op 'n hoë peil gehandhaaf kan word wanneer die Ontwikkelingskorporasie sy toesig van so 'n koöperatiewe boerdery onttrek.

Die Ontwikkelingskorporasie, tesame met die Departement van Landbou en Bosbou, sal die groot taak hê om van die Fingo 'n ware landbouer te maak. Die Fingo sal geleer moet word dat die grond 'n vernietigbare bate is wat versorg en vertroetel behoort te word en dat sy eie welvaart nou saamhang met die omsluiting van die potensiaal wat in die gronde van Fingoland opgesluit lê. Die Fingo sal geleer moet word dat 'n gediversifiseerde ekonomie 'n noodsaaklikheid is vir 'n gebied met surplus arbeid, maar dat so 'n ekonomie slegs ekonomies gebou kan word op die grondstowwe wat in Fingoland hoofsaaklik deur die landbou voorsien kan word.

Dit ly geen twyfel nie dat so 'n dinamiese ontwikkelingspatroon met welslae in Fingoland gevolg kan word, omdat die gebied oor 'n groot potensiaal beskik en boonop kan put uit die ondervinding en infrastruktuur wat opgebou is in 'n hoogs ontwikkelde blanke landbougebied wat aan Fingoland grens.

14.2 GEVOLGTREKKINGS

Dit is duidelik dat die gebied oor 'n ontsaglike potensiaal beskik, gemeet teenoor die prestasies van die boere vandag. Hierdie potensiaal lê veral opgesluit in die bodem wat deur middel van die interaksie van die klimaat en die grond onder die natuurlike reënvaltoestande oor 'n hoë en bestendige produksievermoë, sowel as 'n hoë weidingswaarde beskik.

Veral die bewerkbare gronde in die hoë reënvaldele van Fingoland vorm 'n deel van 'n klein persentasie werklik hoë potensiaal gronde van Suidelike Afrika en dit maak hierdie gronde uiters skaars en waardevol;

veel meer waardevol/...

veel meer waardevol as grond wat besproei kan word.

Besproeiingswater kan na ander besproeibare grond vervoer word as die grond deur wanpraktyke hul produktiwiteit sou verloor, maar daardie gronde in die hoë reënvaldele kan nie verskuif word nie en hulle verteenwoordig dus 'n hoogs kwesbare en vernietigbare bate. Indien hulle potensiaal permanent beskadig sou word deur middel van wanpraktyke en erosie, sou dit beteken dat die doeltreffendheid van faktoraanwending daaronder sou ly en die produktiwiteit van produksiefaktore baie verlaag sou word. 'n Verlagings van die inherente potensiaal beteken dus dat op 'n laer teoretiese produksiefunksie geproduseer moet word. Terwyl die aanwending van nuwe tegnologie die produksiefunksie mag opskuif, beteken dit nog nie dat die inherente potensiaal herwin is nie - net dat die produksievermoë veel hoër en die produksiekoste veel laer kon gewees het, indien die wanpraktyke nie plaasgevind het nie.

Hoë potensiaalgrond, dit wil sê goeie gronde in hoë reënvaldele, het dus 'n pleknut wat besonder waardevol is - veel meer so as hoë potensiaal besproeiingsgronde. Die belangrikheid van die landboupotensiaal van Fingoland, lê dus opgesluit in die bydrae wat dit maak tot die klein persentasie werklik hoë potensiaalgronde in Suidelike Afrika. In hierdie opsig is die bewaring, beskerming en korrekte benutting van die gronde nie alleen vir Fingoland van belang nie, maar vir die hele Suidelike Afrika.

Uit die ontleding was dit duidelik dat die ontwikkeling van die landboupotensiaal beskou kan word as 'n voorvereiste vir ekonomiese ontwikkeling in die gebied. Terwyl industrialisasie 'n groot bydra kan maak tot ekonomiese ontwikkeling, sou industrialisasie slegs op 'n gesubsidieerde basis kan plaasvind en 'n neiging ontwikkel om as gevolg van hoë kapitaalvereistes, op 'n vroeë stadium af te plat. Hierdie tipe ontwikkeling kan dus net tot op 'n sekere hoogte suksesvol kunsmatig gestimuleer word sonder die ontwikkeling van die landbou. Landbou-ontwikkeling is noodsaaklik ten einde die grondstowwe vir industrialisasie te verskaf, asook vir die mark wat die landbou vir vervaardigde artikels spu skep. Landbou-ontwikkeling moet dus die basis vorm waarop 'n hoogs ontwikkelende gediversifiseerde volkshuishouding gebou kan word. Dit is dus belangrik dat landbou die ontwikkelingsproses op ekonomiese gronde beoordeel, sal lei, en nie andersom nie. Industrialisasie alleen sou nie landbou-ontwikkeling in Bantoegebiede noodwendig stimuleer nie; daarvoor is daar genoeg bewyse in die omgewing van sommige stedelike komplekse soos Pretoria, Durban en Oos-Londen. Dit is dus belangrik dat kapitaal spesifiek in die landbou belê moet word ten einde ontwikkeling te stimuleer en dat hierdie kapitaal by voorkeur in die hoë/...

voorkeur in die hoë potensiaal dele belê moet word.

Die grootste enkele probleem sou dus wees om die bewese potensiaal van die grond te ontwikkel onder die omstandighede wat huidig in Fingoland heers. Soos in hoofstuk 1 gestel, mag daar groot voordele in wees om 'n studie te maak van wat in ander lande gebeur het of wat selfs in die blanke sektor in Suid-Afrika tydens die ontwikkelingsproses gebeur het, maar dit kan nooit vir ons die ontwikkelingspad aandui nie, omdat die omstandighede en geleenthede wat vir ander volke op 'n sekere tydstip geld het, nie oorgeplant kan word op Fingoland nie. 'n Eie unieke ontwikkelingspad sal in Fingoland gevolg moet word. Hierdie is die fundamentele verskil tussen 'n historiese en 'n dinamiese ontwikkelingsbenadering.

Uit die ontledings in die studie was dit duidelik dat die oorsaak van die lae produksie in die gebied hoofsaaklik sosiologies en tot 'n mindere mate ekonomies van aard is, maar geensins aan die potensiaal van die bodem toegesê kan word nie. Die mens is dus in Fingoland ook die sleutelveranderlike.

As gevolg van die ondeurgrondelikheid van die mens, kan die faktore wat die grootste motiverende krag mag wees in die ontwikkeling van die landbou, nie so maklik geïdentifiseer word nie. Dit is verder ook so dat die mengsel van oorsaaklike faktore wat aanleiding gee tot ontwikkeling vir die een kultuurgroep anders sal wees as vir elke ander kultuurgroep, omdat ontwikkeling hoofsaaklik 'n mens-gemotiveerde-verandering is.

Die buitestaander sou dus ten beste die omstandighede kan skep waarin die ontwikkeling kan plaasvind volgens die Fingo se eie aard. Die sentrale doelwit moet egter wees, die ontwikkeling van die landboupotensiaal tot na aan die optimumpeil van produksie, ten einde die welvaart van die gemeenskap te verhoog en daardeur ook die basis te vorm vir die ontwikkeling van 'n gediversifiseerde ekonomie.

In hierdie studie is daarop gewys dat in die landbou dit belangrik is dat eenhede van 'n optimale grootte moet wees om optimale produksie te kan handhaaf en om die aanwending van hulpbronne optimaal te laat geskied. Die "ekonomiese eenheid" beginsel, soos dit vandag in die Bantoegebiede toegepas word, tesame met die invloed van familieverdeling van produktiewe bates, lei ongetwyfeld tot 'n sub-optimale produksie-eenheid, 'n konsekwensiële sub-optimale produksie en sub-optimale doeltreffendheid. In ekonomiese terme beteken dit dat op 'n lae produksiefunksie geproduseer word. Deur die aanwending van dieselfde grond en arbeid kan deur die aanwending van kapitaal/...

wending van kapitaal van 'n gewenste gehalte en tipe, tesame met die herorganisasie van hulpbronne, 'n veel hoër produksie verkry word.

Die optimale eenheid is nie een wat vir die gemiddelde boer 'n redelike of minimum lewenstandaard verseker nie, maar een waarin die hulpbronne optimaal aangewend en benut kan word. Enige herorganisasie van landbouproduksie-eenhede wat nie die aanwending van nuwe tegnologie moontlik en selfs noodsaaklik maak nie, is nie die moeite werd nie. Iets sal dus gedoen moet word om optimale produksie-eenhede te skep.

Vir hierdie doel is voorgestel dat hoewes wat aan verwante persone behoort, saamgevoeg behoort te word op so 'n wyse dat die verskillende hoewes as 'n eenheid bewerk en bestuur kan word, ten einde gebruik te maak van die kostevoordele verbonde aan 'n optimumskaal van produksie, of so na as moontlik daaraan, onder die besondere boerdery-omstandighede wat in Fingoland heers.

Die voordele van groepering op 'n familiegrondslag, lê opgesluit in die besondere bande wat die familie aanmekaar bind, hulle siening oor verdeling van bates, hulle onderlinge hulpverlening en arbeidsaanwending in belang van die hele grotere familie-eenheid en hulle eerlikheid teenoor mekaar. Hierdie besondere kenmerke verseker dat aan drie basiese vereistes vir die versekering van sukses met gesamentlike boerderye voldoen kan word. Eerstens bied dit die versekering van samewerking wat so uiters belangrik is. Tweedens is daar verskeie ekonomiese voordele, waarvan die belangrikste is die aanwending van arbeid in die boerdery sonder enige finansiële vergoeding, behalwe 'n aandeel in die oes. Arbeid hoef dus nie in hierdie stadium van ontwikkeling, aangewend te word volgens die beginsels van marginale konsepte nie, maar volgens die beginsel van maksimering van die totale produksie. Die familie sal dus arbeid teoreties kan aanwend tot waar die marginale produk van arbeidsaanwending nul is, want arbeid word vergoed met die hele opbrengs van die grond nadat vir ander produksiefaktore betaal is.

Of dit ekonomies regverdigbaar is om arbeid maksimaal in die landbou aan te wend, sal afhang van die inkomste wat verkry kan word uit alternatiewe werkgeleenthede. Dit sou in elk geval noodsaaklik wees om, met die oog op die maksimering van familiewelvaart, surplusarbeid uit te voer. Die voortsetting van die trekarbeiderstelsel tot tyd en wyl nabygeleë werkgeleentheid beskikbaar word, is dus 'n vereiste vir die ontwikkeling van die landbou.

Dit sou derdens/...

Dit sou derdens moontlik wees om erkenning te gee aan die familiehoof en daardeur sou die sosiale organisasie so min as moontlik versteur word. Indien landbou-ontwikkeling tot na aan die optimale peil van produksie nog binne hierdie geslag moontlik gemaak moet word, sou hierdie gesagsfiguur erken en gebruik moet word. Die familiebande en die erkenning van die tradisionele gebruike, is nog so sterk dat 'n eerbare uittrede van hierdie patriarg wat vir eeue al die wel en weë van sy afhanklikes volgens die behoeftes van die tyd, gereël en beheer het, op hierdie stadium nie moontlik is nie. Dit kan verder beweer word dat indien die tempo van ekonomiese ontwikkeling moet afhang van die tempo waarteen enkelinge bereid is om hulle eie tradisies vir finansiële gewin te versaak en daardeur die risiko te loop om deur die gemeenskap verwerp te word, dit nie dekades sou neem om 'n lewensvatbare ekonomie daar te stel nie, maar geslagte. Hierdie tempo is veels te stadig in enige ontwikkelende gemeenskap en beslis te stadig vir die ordelike vooruitgang na die skepping van 'n veelvolkige gelukkige naasbestaan in Suidelike Afrika.

Dit is die oortuiging dat 'n doelbewuste poging om die familiewelvaart te verhoog, op hierdie stadium van ontwikkeling in Fingoland 'n groot bydrae kan maak om die ontwikkeling van die landboupotensiaal en daardeur die ekonomiese ontwikkeling van die gebied te bewerkstellig. Tewens die groepering op familiegrondslag is so waardevol dat dit met groot vrug in die sakelewe, nywerhede en veral op vakgebied gebruik kan word. Die hele konsep van 'n arm en oorbevolkte landbousektor waarin elke gesin 'n eie stukkie grond van onderoptimale grootte het, moet dus verander word na een van 'n landelike gemeenskap waarin elke gesin 'n aandeel het in 'n familiehoewe van ongeveer optimale grootte vir die tipe boerdery wat bedryf moet word en waarin elke gesin 'n meerdere of mindere bydrae maak tot die boerdery, terwyl 'n groot aantal ekonomies bedrywige persone die familiewelvaart bevorder deur arbeid in die arbeidsmarkte te verkoop. Die toekoms van ekonomiese ontwikkeling van Fingoland berus dus op die intelligente saamvoeging van mense met 'n gemeenskaplike belang.

In die proses van ontwikkeling, sou dit van die uiterste belang wees dat die mense sal voel dat hulle deel het aan elke stadium van ontwikkeling. Hulle moet op so 'n wyse betrek word by die beplanning dat hulle sal voel dat hulle self die beplanning doen. Slegs wanneer hulle deel gehad het in die beplanning, kan staat gemaak word op maksimale betrokkenheid by die uitvoering van die plan. Die sielkundige voordele wat behaal kan word deur 'n bydrae te maak en deel te hê aan 'n ontwikkelingsproses, aan verhoogde produksie en ook deel te hê aan die groter voorspoed, sou baie groot wees./...

baie groot wees. Slegs deur deelname aan 'n ontwikkelingsplan kan gedeel word in die tevredenheid dat iets bereik is. Op hierdie wyse kan 'n landbou-ontwikkelingsproses 'n volksontwikkelingsproses word en in hierdië opsig kan die landbou 'n veel groter bydrae maak as 'n eensydige poging tot nywerheidsontwikkeling.

Dit het dus tyd geword vir 'n nuwe benadering tot landbou-ontwikkeling. Daar behoort 'n koersaanpassing gemaak te word, weg van die "duim vir duim" filosofie waardeur getrag word om produksie geleidelik te verhoog deur die ou tegnieke meer doeltreffend aan te wend binne die bestaande of aangepaste grondbesettingspatroon, gebaseer op "ekonomiese eenhede" vir individuele boere. Die grootste probleme met die ontwikkeling is wel sosiologies van aard, maar die oplossings daarvan is egter nie binne die sosiologie alleen geleë nie. Om te dink dat deur 'n stelsel van intensiewe opleiding en voorligting alleen, die Bantoeboer so ontwikkel en gemotiveer kan word dat hy die behoefte sal hê om die landbou tot ver verby die volvoedingspeil te ontwikkel, getuig van oeroptimisme aan die kant van die beplanner. Mensontwikkeling in die geval van die massa-mens, is meer 'n gevolg van ekonomiese ontwikkeling en nie 'n voorwaarde vir ontwikkeling nie. Dit is uiteraard baie moeilik om dit wat sy oorsprong in 'n persoon se agtergrond of kulturele erfenis het te verander, daarom is die kortste pad na sukses om die omgewingsinvloede te verander met inagneming van die agtergrondsinvloede.

Wat nodig is, is 'n radikale verandering van die hele patroon van denke oor die inskakeling van nuwe tegnologie en 'n dinamiese ontwikkeling van die landbou in enkele lokaliteite met die uitsluitlike doelstelling om 'n optimale bodembenuttingspatroon so gou as moontlik te bereik. Daar behoort dus gepoog te word om die omgewing te verander deur 'n besliste wanbalans te skep in die ontwikkeling van die gebied wat gekenmerk word deur 'n egaal lae ontwikkelingspeil of anders gestel, die doelbewuste skepping van 'n dualistiese ontwikkelingspatroon in die landbou van Fingoland.

So 'n dinamiese ontwikkelingspatroon is belangrik vir meer as een rede. Daardeur kan aan die gemeenskap gedemonstreer word dat die gebied wel oor 'n hoë potensiaal beskik en dat dit wêl moontlik is dat die potensiaal deur die Bantoe self ontgin kan word. Hierdeur sal ander mense aangespoor kan word om ook die potensiaal van hulle gronde te ontgin, terwyl dit vir die moraal van diegene wat met die ontwikkeling van Bantoe-landbou besig is, geweldig baie kan beteken.

Met ons moderne/...

Met ons moderne kennis en ervaring is Suid-Afrika by uitstek geskik om van landbou-ontwikkeling in 'n bantoegebied 'n sukses te maak.

Deur korrekte beplanning kan die bantoeboer op 'n pad geplaas word waarop die optimale aanwending van landbouhulpbronne en moderne tegnologie moontlik is en sou dit nie vir hom nodig wees om al die aanpassingsstadiums met die aanwending van nuwe tegnologie deur te maak as wat die blanke boere op hulle ontwikkelingspad deurgemaak het nie.

Die taak sou dus wees om ons kennis en ervaring in aksie om te skakel en hiervoor is dit belangrik dat 'n liggaam buite die Staatsdiens geskep word om mense met 'n aanvoeling vir ondernemerskap en sakevernuf te mobiliseer om hulle kennis en ervaring aan die bantoeboer oor te dra. Afgesien van deskundiges op die gebied van die landbou, die ekonomie en bestuurswese, sou dit van belang wees om veral die kennis en ervaring van die blanke boere in die omgewing van Fingoland vir die ontwikkelingstaak te monster. Op 'n deelydse grondslag kan hierdie boere 'n ontsaglike bydrae lewer.

Vir hierdie doel is dit belangrik dat 'n Landbou-ontwikkelingskorporasie gestig word wat die aktiwiteite kan saamsnoer en as aktivator in die gemeenskap kan optree. So 'n Ontwikkelingskorporasie kan die sleutel vorm tot die verkryging van 'n hoë rendement op ontwikkelingskapitaal wat noodwendig in die gebied deur die owerheid ingeplieg moet word.

En nou, aan die einde, is dit goed om jouself die vraag af te vra of die knelpunte, soos hier geïdentifiseer, werklik sulke groot en onoorkomelike afmetings hoef aan te neem, indien daar reg van die begin saam met die hele kulturele patroon beweeg word, op 'n dinamiese ontwikkeling van die landbou gekonsentreer word en die tyd toelaat om daardie aanpassings te maak in die sosiale organisasie wat die mense op daardie besondere tydstip self sal identifiseer as die grootste knelpunte in die verhoging van hulle algemene welvaart.

Ons moet probeer verander wat binne ons vermoë is om te verander en probeer om te leef met dit wat nie verander of nie maklik verander kan word nie.
